

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ

Інститут бізнесу, менеджменту та маркетингу

Кафедра обліку, фінансів та готельно-ресторанної справи

Пояснювальна записка

до дипломної роботи магістра

на тему:

**«Організація обліку та аудиту необоротних активів
ТзДВ «Пластик»**

Виконала: студентка VI курсу, групи ОАз-61м
Спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Мадараш Х.М.

Керівник доц. Шутка С.Є.

Рецензент _____
(прізвище та ініціали)

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ**

Інститут бізнесу, менеджменту та маркетингу
Кафедра обліку, фінансів та готельно-ресторанної справи
Освітній ступінь магістр
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри обліку, фінансів та
готельно-ресторанної справи
«18» 12 2024 року

**З А В Д А Н Н Я
НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

Мадараш Христині Миколаївні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Організація обліку та аудиту необоротних активів ТзДВ «Пластик»

керівник роботи Шутка Світлана Євгенівна, к.е.н., доц.
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від «18» 10 2024 р. №С-828

2. Термін подання студентом роботи 12.12.2024 р.

3. Вихідні дані до роботи Нормативно-довідкова інформація, фінансова, податкова і статистична звітність підприємства за 2021-2023 роки, літературні джерела, матеріали періодичних та спеціалізованих видань, статистичні дані

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1. Теоретичні засади обліку необоротних активів

2. Сучасний стан та удосконалення обліку для забезпечення ефективного управління необоротними активами

3. Аудит необоротних активів на ТзДВ «Пластик»

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) 1. Склад необоротних активів згідно форми №1

2. Показники стану необоротних активів. Структура необоротних активів ТзДВ «Пластик»

3. Показники ефективності використання основних засобів

4. Фінансово-економічні показники діяльності підприємства

5. Рахунки класу I «Необоротні активи»

6. Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку необоротних активів

7. Послідовність аудиту наявності і руху необоротних активів

8. Програма аудиту необоротних активів ТзДВ «Пластик»

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 18.10.2024 р.

Керівник роботи

 (підпис)

Шутка С.Є.

(прізвище та ініціали)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Написання першого розділу дипломної роботи	18.10.24 р. – 29.10.24 р.	
2	Написання другого розділу дипломної роботи	30.10.24 р. – 14.11.24 р.	
3	Написання третього розділу дипломної роботи	15.11.24 р. – 07.12.24 р.	
4	Написання вступу і висновків	08.12.24 р. – 09.11.24 р.	
5	Оформлення дипломної роботи	10.12.24 р. – 12.12.24 р.	

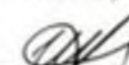
Студентка

 (підпис)

Мадараш Х.М.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

 (підпис)

Шутка С.Є.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Магістерська робота виконана на фактографічній інформації, що характеризує виробничо-господарську та природоохоронну діяльність ТзДВ «Пластик» за 2021-2023 рр.

Об'єктом дослідження є обліково-звітний і контрольньо-аналітичний процеси на підприємстві. Предмет дослідження – облік та аудит необоротних активів. Мета дослідження – визначення основних напрямів удосконалення методології й організації обліку та аудиту необоротних активів та виявлення резервів підвищення ефективності її використання в сучасних умовах формування ринкової економіки.

За результатами магістерського дослідження сформульовані шляхи вдосконалення обліку і аудиту необоротних активів.

Загальний обсяг роботи – 98 ст. Вона складається з вступу, трьох розділів, висновків, 28 рисунків, 24 таблиці, списку 110 використаних літературних джерел.

Ключові слова: необоротні активи, основні засоби, нематеріальні активи, фінансово-економічна діяльність, природоохоронна діяльність, обліково-звітний процес, контрольньо-аналітичний процес, облік, аналіз, аудит, пропозиції, вдосконалення, впровадження.

ANNOTATION

The master's thesis is based on factual information characterizing the production, economic and environmental activities of the Additional Liability Company "Plastic" for 2021-2023.

The object of the study is the accounting, reporting and control and analytical processes at the enterprise. The subject of the study is accounting and auditing of non-current assets. The purpose of the study is to determine the main areas of improvement of the methodology and organization of accounting and auditing of non-current assets and to identify reserves for increasing the efficiency of its use in modern conditions of the formation of a market economy.

Based on the results of the master's thesis, ways to improve accounting and auditing of non-current assets are formulated.

The total volume of the work is 98 pages. It consists of an introduction, three sections, conclusions, 28 figures, 24 tables, a list of 110 used literary sources.

Keywords: non-current assets, fixed assets, intangible assets, financial and economic activities, environmental activities, accounting and reporting process, control and analytical process, accounting, analysis, audit, proposals, improvement, implementation.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ.....	8
1.1.Економічна сутність необоротних активів.....	8
1.2.Економіко-правовий аналіз нормативної бази з обліку необоротних активів.....	28
Висновки до розділу 1.....	32
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ НЕОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ.....	35
2.1.Фінансово-економічна характеристика ТзДВ «Пластик» та його природоохоронної діяльності.....	35
2.2.Практичні аспекти ведення обліку необоротних активів.....	48
2.3.Пріоритетні напрями удосконалення обліку необоротних активів	60
Висновки до розділу 2.....	63
РОЗДІЛ 3. АУДИТ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА ТЗДВ «ПЛАСТИК».....	65
3.1.Методичні прийоми аудиту необоротних активів.....	65
3.2.Оцінка результатів аудиту необоротних активів.....	73
3.3.Напрями оптимізації аудиту необоротних активів на підприємстві.....	79
Висновки до розділу 3.....	81
ВИСНОВКИ.....	83
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	87
ДОДАТКИ.....	98

ВСТУП

В умовах сучасного економічного розвитку ефективне управління необоротними активами є однією з ключових складових успішної діяльності підприємств. Особливо це актуально для таких підприємств, як ТзДВ «Пластик», діяльність якого тісно пов'язана із використанням та відтворенням основних засобів. Організація обліку та аудиту необоротних активів відіграє вирішальну роль у забезпеченні достовірності інформації про фінансово-економічний стан підприємства, що є основою для прийняття ефективних управлінських рішень.

Актуальність теми. У сучасних умовах швидкого розвитку економіки та зростання конкуренції на ринку ефективне управління необоротними активами є критично важливим для забезпечення стабільної діяльності підприємств. Необоротні активи, зокрема основні засоби, нематеріальні активи та інші довгострокові ресурси, становлять значну частину майнового комплексу підприємства і відіграють ключову роль у виробничих процесах.

На сьогодні підприємства стикаються з низкою викликів, серед яких постійна зміна нормативно-правової бази, необхідність адаптації до міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), а також впровадження сучасних інформаційних систем обліку. У таких умовах належна організація обліку необоротних активів дозволяє забезпечити повноту, достовірність та актуальність даних, що є основою для прийняття управлінських рішень, підвищення інвестиційної привабливості та зниження ризиків фінансових втрат.

Актуальність теми також зумовлена необхідністю якісного аудиту необоротних активів, який дає змогу виявити слабкі місця в системі обліку, уникнути фінансових зловживань і оптимізувати використання ресурсів. Особливо важливим це стає для таких підприємств, як ТзДВ «Пластик», де ефективність виробництва безпосередньо залежить від стану і використання основних засобів.

Крім того, враховуючи інтеграцію України до європейського економічного простору, зростає значення впровадження європейських стандартів обліку та аудиту. Це вимагає удосконалення практик управління необоротними активами та розробки рекомендацій для підприємств щодо їх використання.

Таким чином, дослідження організації обліку та аудиту необоротних активів на прикладі ТзДВ «Пластик» є важливим як з точки зору практичного застосування для підприємства, так і для загального вдосконалення системи обліку та аудиту в Україні.

Мета і задачі дослідження. Метою дослідження було ознайомитися з організацією ведення обліку та аудиту необоротних активів на прикладі ТзДВ «Пластик», а також розробка пропозицій щодо їх вдосконалення.

Для досягнення поставленої мети визначені такі **завдання**:

- розкрити економічну природу, класифікацію та специфіку необоротних активів;
- дослідити нормативно-правову базу, що регламентує порядок організації обліку та аудиту необоротних активів;
- провести аналіз діяльності ТзДВ «Пластик» та оцінити його фінансово-економічні показники;
- вивчити організацію первинного, аналітичного та синтетичного обліку необоротних активів;
- визначити особливості обліку необоротних активів у системі рахунків бухгалтерського обліку;
- проаналізувати порядок проведення аудиторської перевірки необоротних активів на підприємстві;
- розробити рекомендації щодо вдосконалення теоретичних і практичних аспектів обліку та аудиту необоротних активів на підприємстві.

Об'єктом дослідження є організація обліку та аудиту необоротних активів на ТзДВ «Пластик».

Предметом дослідження є методологічні та практичні аспекти обліку і аудиту необоротних активів.

Методи дослідження. У дослідженні застосовуються загальнонаукові та спеціальні методи, такі як: аналіз, синтез, узагальнення, порівняння, статистичні методи, а також методи аудиторського контролю.

Джерела інформації. Для виконання дослідження використовувалися: законодавчі та нормативно-правові акти України, міжнародні стандарти обліку та аудиту, наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів, внутрішня документація ТзДВ «Пластик», а також дані фінансової звітності підприємства.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення системи обліку необоротних активів на ТзДВ «Пластик», підвищення якості аудиторського контролю, а також для оптимізації використання необоротних активів з метою покращення фінансових результатів підприємства. Запропоновані рекомендації можуть знайти застосування у практичній діяльності підприємства, а також стати базою для подальших наукових досліджень у цій сфері.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ

1.1. Економічна сутність необоротних активів

Ефективне управління необоротними активами є однією з ключових передумов успішного функціонування підприємств у сучасному економічному середовищі. Необоротні активи забезпечують матеріальну базу для здійснення виробничих процесів, надання послуг, розвитку інновацій та формування конкурентних переваг. Водночас, їхній облік і оцінка часто викликають значні труднощі через специфіку їхньої природи, необхідність врахування тривалого періоду використання та складність у визначенні справедливої вартості.

Сучасні економічні виклики, зокрема прискорення технологічного розвитку, глобалізація бізнесу та підвищення конкуренції, вимагають від підприємств нового підходу до управління необоротними активами. Це включає оптимізацію їхнього використання, впровадження інноваційних методів обліку та оцінки, а також врахування вимог міжнародних стандартів фінансової звітності.

Необоротні активи є ключовим фактором забезпечення виробничого процесу та фінансової стійкості підприємства. Їх правильний облік і відображення у фінансовій звітності важливі для безперервного функціонування суб'єкта господарювання. Для цього необхідно розуміти економічну та облікову сутність необоротних активів, що формувалася протягом історії економічної думки.

У сучасних умовах необоротні активи складають значну частку майна підприємств, їх якість, вартість та ефективність використання впливають на обсяги виробництва, собівартість продукції, фінансові результати та рентабельність підприємства

Сутність та термінологічне визначення необоротних активів, попри їх класичний статус у бухгалтерському обліку, залишаються дискусійними через

вплив економічної теорії, розвиток бухгалтерської науки, гармонізацію з МСФЗ, а також суперечності між цивільно-правовою, податковою та обліковою позиціями. Це вимагає переосмислення не лише необоротних активів, але й інших облікових об'єктів, з урахуванням економічних, правових і податкових аспектів. Такий підхід дозволяє вдосконалити облік і оподаткування, а також вирішувати складні господарські ситуації, коли об'єкти мають різне трактування залежно від контексту.

Облік необоротних активів є складним через питання їх первісного визнання, класифікації, оцінки, адже довгострокове використання, різноманітне призначення та значна вартість цих активів підвищують ризик суттєвих викривлень у фінансовій звітності через помилки бухгалтера. У зв'язку з цим необхідно глибше дослідити сутність необоротних активів як об'єкта бухгалтерського обліку та оподаткування, враховуючи різні підходи до їх ідентифікації, представлені в економічній літературі (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1

Підходи деяких вітчизняних та іноземних вчених щодо визначення терміну
«необоротні активи»

Автор	Визначення необоротних активів
1	2
В. Є. Ванкевич	Необоротні активи — довгострокові матеріальні і нематеріальні активи, більша частина яких бере участь у процесі виробництва продукції, робіт, послуг більше одного року і кругообігу засобів суб'єкта господарювання, що забезпечує приплив грошових засобів [44].
А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк	Необоротні активи — сукупність майнових цінностей підприємства, які багаторазово беруть участь у процесі його господарської діяльності [58].
Дж. Доунс, Дж. Елліот Гудман	Необоротні активи — майнові цінності, конвертація яких у грошові кошти, продаж чи обмін під час виробничого циклу діяльності підприємства, який зазвичай складає один рік, не планується.
В. А. Коноплицький, Г. І. Філіна	Основний капітал — будівлі, машини і устаткування (за первісною і балансовою вартістю), вартість земельної власності, вкладання фінансового характеру (довгострокова, тобто понад один рік, дебіторська заборгованість, вкладання у неконсолідовані компанії, власні акції в портфелі), нематеріальні активи (торговельні знаки, патенти, ліцензії) [65].
В. Кузнєцов, О. Михайленко	Необоротні активи — матеріальні та нематеріальні ресурси, які належать підприємству і забезпечують його функціонування, термін використання яких складає більше одного року чи операційного циклу [44].

Продовження таблиці 1.1

1	2
О.В. Куроченко, М. А. Копнов	Основний капітал — частина капіталу, що вкладена у засоби виробництва [57].
В. С. Семейон	Необоротні активи — це сукупність матеріальних і нематеріальних ресурсів та прав, які належать суб'єкту господарювання, беруть участь у виробничому процесі, переносять свою вартість на продукцію частинами та корисний ефект від використання яких очікується отримувати протягом періоду, який становить більше одного року [91].
Л. Г. Мельник	Основний капітал — узагальнюючий показник, який характеризує у грошовому вираженні весь капітал підприємства — як фізичний, так і грошовий. Основний капітал включає: довгострокові матеріальні цінності, капітальні вкладення (власні цінні папери, у т. ч. інших підприємств), нематеріальні активи [57].
С. В. Мочерний	Необоротні активи — матеріальні, нематеріальні та фінансові ресурси, термін корисного використання яких перевищує календарний рік (або операційний цикл)
Е. Е. Румянцева	Необоротні активи характеризують сукупність майнових цінностей підприємства, які багаторазово приймають участь у процесі окремих циклів діяльності та переносять на продукцію використану вартість частинами [8, с. 13].

Узагальнюючи, необоротні активи можна визначити як майнові цінності підприємства з тривалістю використання більше одного року, що включають основні засоби, інвестиційну нерухомість, нематеріальні активи тощо. У зарубіжній практиці часто ототожнюють необоротні активи з основним капіталом, але це некоректно через суб'єктивність визнання активів, яка залежить від професійного судження бухгалтера, нормативного регулювання та інших факторів. Капітал є економічною основою формування активів, але не тотожний сукупним активам через відмінності у критеріях їх визнання. Тому капітал, як об'єктивна економічна категорія, виходить за рамки об'єктів бухгалтерського обліку, якими є активи, включаючи необоротні.

Система «необоротні активи» є складною і потребує класифікації за різними ознаками. Ці активи багаторазово беруть участь у господарському процесі, переносячи свою вартість на продукцію (послуги) поступово, що дає підстави називати їх довгостроковими активами. У практиці до необоротних активів відносять майнові цінності з терміном використання понад один рік.

Еволюція поняття «необоротні активи» в економічній науці наведена на рис. 1.1.

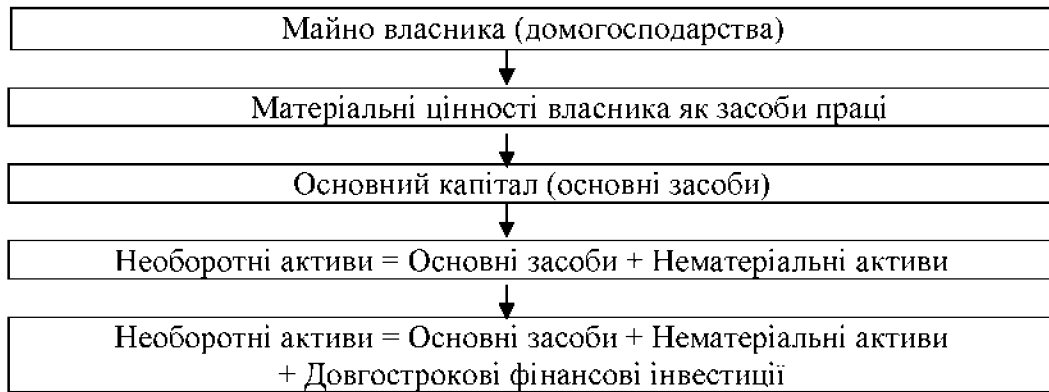

Рис. 1.1. Історичний шлях категорії «необоротні активи» в економічній теорії та бухгалтерському обліку.

Отже, на сучасному етапі необоротні активи характеризуються такими ознаками:

- ймовірність отримання економічної вигоди в майбутньому;
- достовірність оцінки собівартості;
- термін корисного використання понад один рік чи операційний цикл;
- нереалізованість протягом року;
- поступове перенесення вартості на продукцію;
- немонетарність (крім довгострокової дебіторської заборгованості);
- неліквідність;
- наявність матеріальної чи нематеріальної форми;
- можливість амортизації або її відсутність.

Визначення сутності необоротних активів є важливим завданням економічної теорії та бухгалтерського обліку, що змінювалося з розвитком економічної науки. Аналіз генезису поняття дозволяє краще зрозуміти довгострокові активи, що сприяє якіснішому відображенню їх у фінансовій звітності для прийняття ефективних управлінських рішень. Автори акцентують увагу на тому, що кожен визнаний актив, включно з основними засобами, є складовим елементом капіталу підприємства.

В економічній теорії для визначення об'єктів, що відповідають критеріям визнання основних засобів, використовують поняття засобів праці та основного капіталу. Засоби праці охоплюють матеріальні умови праці, необхідні для її здійснення, тоді як основний капітал є частиною продуктивного капіталу, що багаторазово використовується у виробництві, переносить свою вартість на продукт частинами й повертається у грошовій формі. Основний капітал охоплює грошові вкладення в основні фонди, проте основні засоби є лише його складовою частиною, оскільки не весь основний капітал може бути визнаний об'єктом основних засобів.

Заслуговує на увагу співвідношення понять «основні засоби» та «основні фонди», де останні доцільно використовувати в обліку для позначення об'єктів, які за видовим складом належать до основних засобів, але не враховуються через особливості експлуатації, наприклад, пошукові активи чи доходні вкладення в матеріальні цінності. Пропонується залишити в обліковій термінології поняття «основні фонди», під яким розуміються об'єкти, включені до Державного класифікатора України (ДК 013-97) і капіталізовані підприємством, тоді як основні засоби розглядати як частину основних фондів, що відповідають критеріям визнання згідно ПСБО або МСФЗ. Такий підхід не суперечить нормативним вимогам обліку, сприяє покращенню аналітичних показників структури активів і підвищує достовірність капіталізації підприємства, підкреслюючи, що його матеріально-виробнича база включає не лише основні засоби, а й інші необоротні активи з матеріально-речовою основою.

Бухгалтерський облік повинен базуватися на економічному змісті фактів господарської діяльності, дотримуючись принципу превалювання сутності над формою. Капітал є економічною основою для визначення активів, зокрема основних засобів, які є їх складовою. Однак капітал не є об'єктом бухгалтерського обліку, на відміну від активів, що обліковуються за джерелами їх фінансування.

Особливості термінології необоротних активів часто пов'язані з перекладами. Як зазначає В.С. Семйон, в англійській мові необоротні активи можуть називатися non-current assets, fixed assets або long-term assets залежно від акценту на складі, терміні використання чи інших характеристиках [91, с. 161].

Згідно з Концептуальною основою фінансової звітності, визнання активу — це процес фіксації статті, що відповідає визначенню одного з елементів фінансової звітності (активу, зобов'язання, власного капіталу, доходу або витрат) [10]. На основі цих критеріїв можна визначити умови для визнання необоротних активів (рис. 1.2).

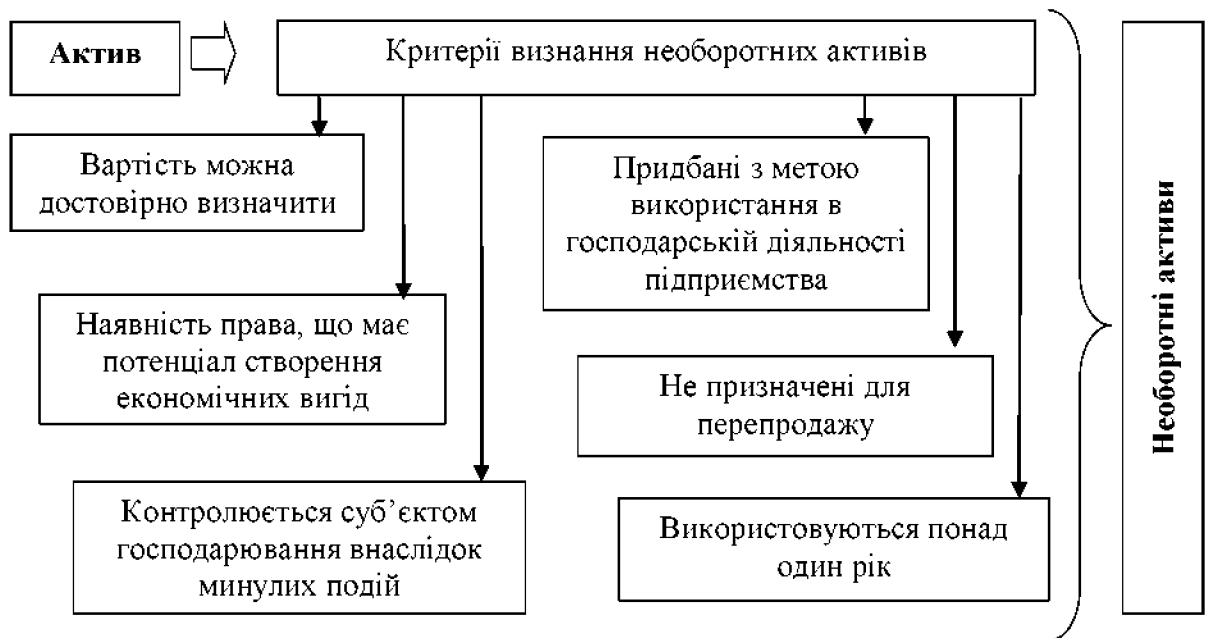

Рис. 1.2. Визнання необоротних активів як об'єкта обліку

Необоротні активи призначені для використання у виробництві, наданні послуг, адміністративних потребах чи здаванні в оренду, а не для перепродажу. Вони є ключовим інструментом для ведення бізнесу, особливо на виробничих підприємствах, де становлять значну частину майна. Їхній стан і ефективність використання мають прямий вплив на результати господарської діяльності.

Необоротні активи - це складний об'єкт обліку та оподаткування, який, поза сумнівом, потребує докладної класифікації за різними ознаками (рис. 1.3).

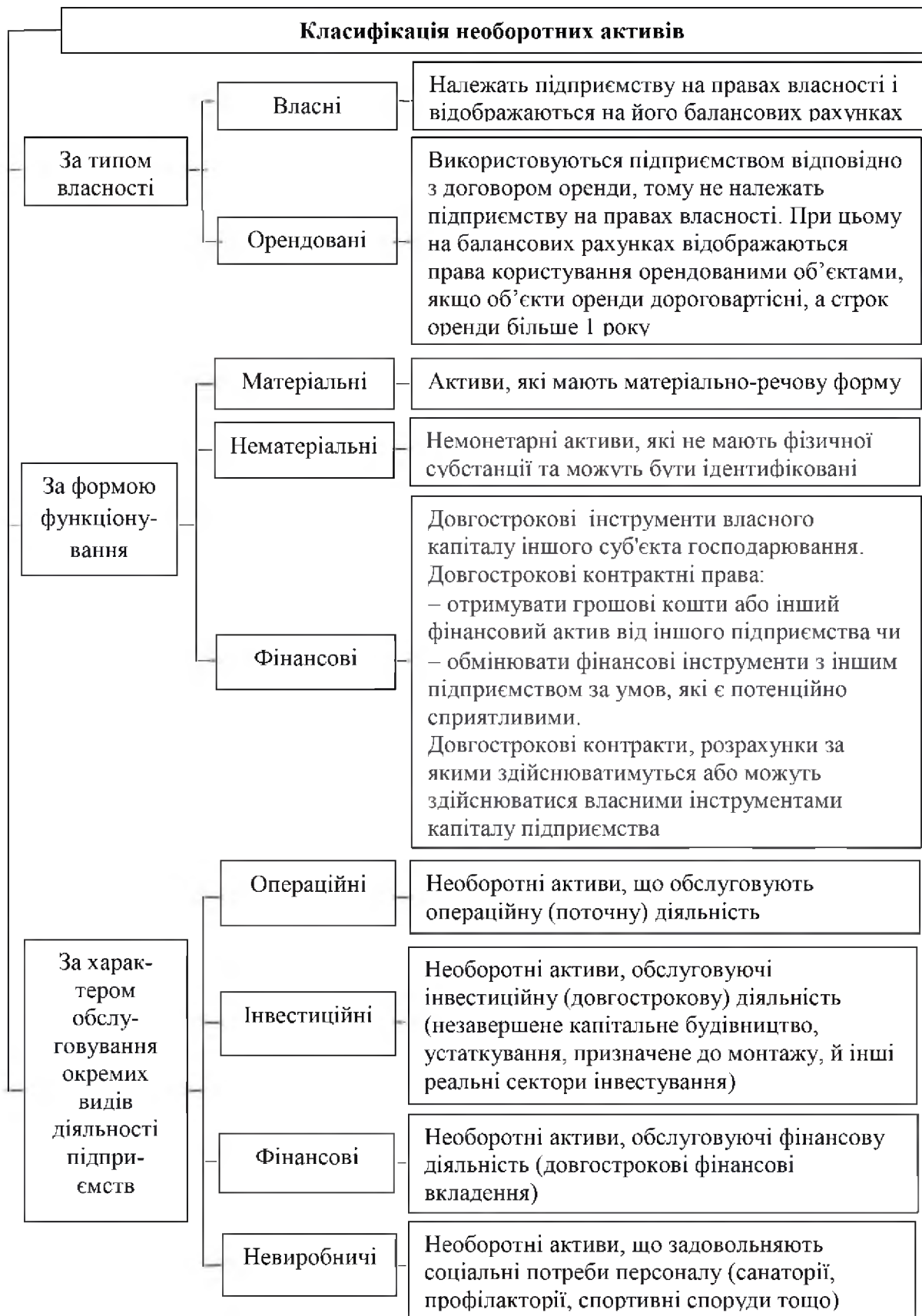

Рис. 1.3. Класифікація необоротних активів як об'єктів обліку

У сучасній економіці бухгалтерський облік є важливим джерелом інформації для формування витрат і цін на продукцію, контролю за використанням необоротних активів та оцінки можливостей інвестування. Необоротні активи беруть участь у виробництві понад один рік, поступово переносячи свою вартість на продукцію через амортизацію. Вони належать до малоліквідних активів, оскільки конвертуються в грошову форму повільно і з труднощами через їхню специфічну пристосованість до бізнесу. Крім того, необоротні активи мають обмежену гнучкість в оперативному управлінні, оскільки їх структура змінюється повільно. Структура необоротних активів відображена у фінансовій звітності згідно з вимогами МСФЗ та ПСБО (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2

Структура необоротних активів за МСФЗ та ПСБО

МСФЗ (орієнтовний перелік)	ПСБО
1	2
Нематеріальні активи	Нематеріальні активи
Активи у формі права користування	Незавершені капітальні інвестиції
Основні засоби	Основні засоби
Інвестиційна нерухомість	Інвестиційна нерухомість
Необоротні біологічні активи	Довгострокові біологічні активи
Довгострокові фінансові інвестиції	Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств
Необоротні фінансові активи	Інші фінансові інвестиції
Довгострокові банківські депозити	Довгострокова дебіторська заборгованість
Відстрочені податкові активи	Відстрочені податкові активи
Інші необоротні активи	Інші необоротні активи
В консолідованій фінансовій звітності:	
Гудвіл	Гудвіл

Оцінка, як ключовий елемент бухгалтерського обліку, забезпечує порівнянність інформації про активи в грошовому вимірі, дозволяючи адекватно оцінювати та здійснювати рівноцінний обмін активами. За словами Кірея О.С., правильний вибір методу оцінки впливає на достовірність фінансової звітності та обґрунтованість управлінських рішень [64, с. 419]. У практиці вітчизняних підприємств оцінка необоротних активів стала важливим інструментом підвищення ефективності їх використання, що вимагає оновлення

інформаційної бази та врахування нових підходів. Достовірність оцінки необоротних активів має вирішальне значення, оскільки вона впливає на капітал підприємства та його фінансовий стан.

У таблиці 1.3 наведено характеристику видів оцінки немонетарних необоротних активів.

Таблиця 1.3

Характеристика видів оцінки немонетарних необоротних активів

НП(С)БО		МСФЗ	
Види оцінки	Визначення	Види оцінки	Визначення
1	2	3	4
Первісна вартість	«... Історична (фактична) собівартість активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) активів» [7]	Собівартість	«... Сума сплачених грошових коштів чи їх еквівалентів або справедлива вартість іншої форми компенсації, наданої для отримання активу на час його придбання або створення або (якщо прийнятно) сума, яку розподіляють на цей актив при первісному визнанні згідно з конкретними вимогами інших МСФЗ» [6]
Справедлива вартість	«... Сума, за якою можна продати актив або оплатити зобов'язання за звичайних умов на певну дату» [7]	Справедлива вартість	«Сума, за якою можна обміняти актив або погасити заборгованість в операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами» [6]
Переоцінена вартість	Вартість активів після їх переоцінки	Вартість, визначена суб'єктом господарювання	«Теперішня вартість грошових потоків, які, за очікуванням суб'єкта господарювання, виникнуть упродовж використання активу і від його вибуття після закінчення строку його корисної експлуатації або які, за очікуванням, виникнуть при погашенні зобов'язання» [6]
Вартість, яка амортизується	«... Первісна або переоцінена вартість активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості» [7]	Сума, що амортизується	«... Собівартість активу або інша сума, що замінює собівартість, за вирахуванням його ліквідаційної вартості» [6]

Продовження таблиці 1.3

1	2	3	4
Ліквідаційна вартість	«... Сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) активів після закінчення строку їх корисного використання, за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією)» [7]	Ліквідаційна вартість активу	«... Попередньо оцінена сума, що її суб'єкт господарювання отримав би на поточний час від вибуття активу після вирахування всіх попередньо оцінених витрат на вибуття, якщо актив є застарілим та перебуває в стані, очікуваному по закінченні строку його корисної експлуатації» [6]
Залишкова вартість	«... Різниця між первісною (переоціненою) вартістю активу і сумою його накопиченої амортизації (зносу)» [7]	Балансова вартість	«Сума, за якою актив визнають після вирахування будь-якої суми накопиченої амортизації та накопичених збитків від зменшення його корисності» [6]
		Сума очікуваного відшкодування -	«... Більша з двох оцінок: справедливої вартості за вирахуванням витрат на продаж активу або вартості його використання» [6]

Особливої уваги заслуговує порядок оцінки фінансових активів. Відповідно до МСФЗ, первісна оцінка фінансових активів здійснюється за справедливою вартістю, а подальша залежить від природи договірних грошових потоків та бізнес-моделі (справедлива або амортизована вартість). Хоча метод розрахунку амортизованої вартості є зрозумілим, визначення справедливої вартості викликає дискусії серед науковців через фінансові потрясіння та банкрутства міжнародних корпорацій і банків на початку XXI століття, що використовували цей метод для складання звітності.

Найкращою справедливою вартістю фінансових активів є котирувана ціна на активному ринку. Якщо ринок неактивний, підприємства застосовують методи оцінки, такі як дисконтування грошових потоків або метод «чистих активів». Основні проблеми визначення справедливої вартості включають: волатильність ринку, відсутність активного ринку для окремих активів, обмеженість об'єктивної інформації, брак досвіду у керівництва підприємств,

оцінювальні відмінності між активами та складність вибору оптимального методу оцінки. Попри ці труднощі, справедлива вартість залишається популярним підходом завдяки її здатності задовольняти потреби інвесторів і користувачів звітності. За умов активного ринку та економічної стабільності цей метод вважається найбільш об'єктивним для складання фінансової звітності.

За своєю суттю, необоротні активи є засобами господарської діяльності підприємств, які під впливом людської діяльності використовуються для отримання продукції чи додаткових ресурсів. У господарському обігу вони виступають потенційним ресурсом для виробництва товарів, частина вартості яких переноситься у формі амортизації. Це забезпечує обіг капіталу, в якому короткостроковий капітал має важливе значення в діяльності компаній [54]. Класифікація необоротних активів представлена на рис. 1.4.

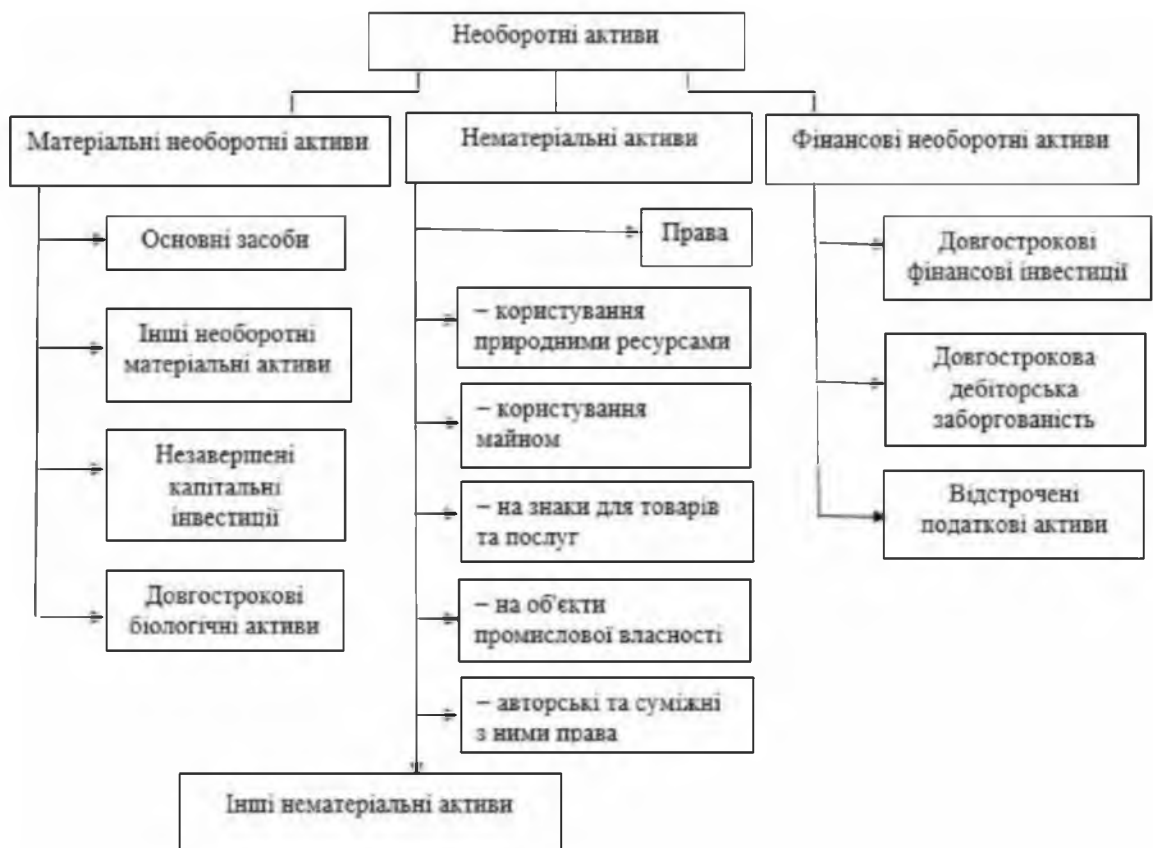

Рис. 1.4. Класифікація необоротних активів підприємства

Політика контролю за необоротними активами є складовою фінансової стратегії компанії, спрямованою на забезпечення своєчасного оновлення активів і підвищення ефективності їх використання. Операції з необоротними активами не лише підвищують конкурентоздатність, але й формують базу для майбутнього зростання підприємства.

На підставі досліджень поняття необоротних активів можна зробити висновок, що ця категорія бухгалтерського обліку є однією з найважливіших у господарській діяльності будь-якого суб'єкта господарювання, однак не можна говорити про однозначність і простоту цього поняття. Джерелом аналізу необоротних активів є форми №1, №2.

Основні завдання, які покладаються на організацію обліку необоротних активів, включають:

- своєчасне відображення інформації про оцінку, переоцінку, надходження, переміщення та вибуття основних засобів (реалізація, ліквідація, безкоштовна передача тощо);
- фіксація даних про нарахування амортизації та знос основних засобів за весь період використання;
- визначення витрат на технічне обслуговування, ремонт і поліпшення основних засобів;
- розрахунок фінансових результатів від реалізації або вибуття основних засобів;
- підготовка інформації для складання звітності щодо основних засобів і капітальних інвестицій.

Також бухгалтерський облік має забезпечувати контроль за ефективним використанням виробничих майданчиків, обладнання, машин, транспортних засобів та інших засобів праці.

У НП(С)БО 1 необоротні активи визначено як усі активи, що не є оборотними. Оборотні активи, своєю чергою, включають гроші та їх еквіваленти, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу або 12 місяців з дати балансу [22].

У балансі (звіті про фінансовий стан) до складу необоротних активів відносять такі складові (рис. 1.5).

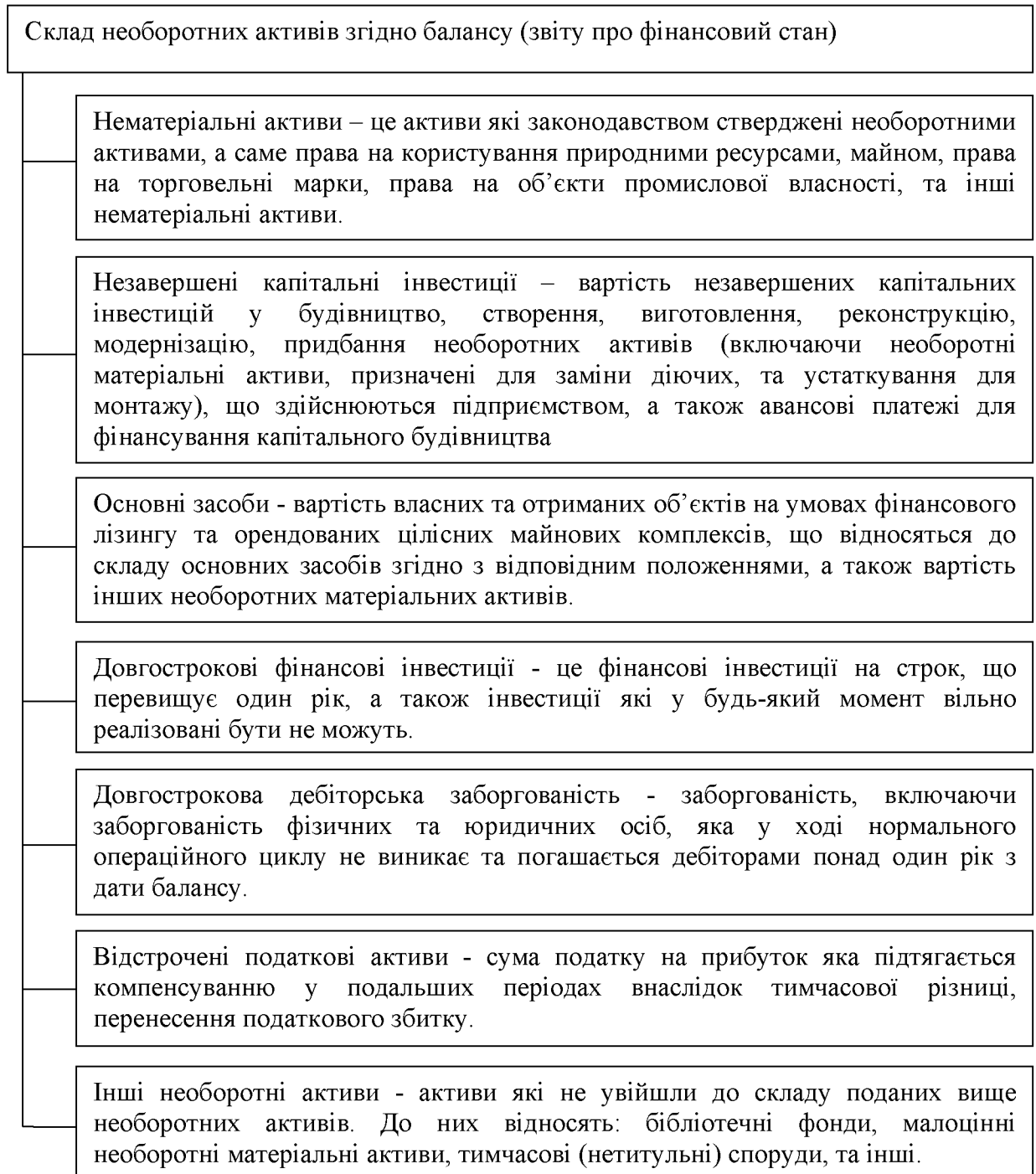

Рис. 1.5. Склад необоротних активів згідно форми №1

Необоротні активи є господарськими засобами підприємства, які під час господарської діяльності використовуються як ресурсний потенціал для створення продукції, при цьому частина їх вартості переноситься на новостворену продукцію через амортизаційні відрахування [40, ст. 128].

Ефективність засобів праці залежить від їх технічного стану, ступеня фізичного й морального зносу, а також специфіки галузі та підприємства.

Постійне поповнення засобів праці відповідно до вимог сучасної технології, обсягів і характеру продукції є важливим елементом управління. Ефективний облік і контроль за використанням засобів праці сприяють підвищенню результативності виробничої діяльності.

Основні засоби є ключовим елементом виробничої діяльності підприємств, визначаючи їхній технічний рівень, асортимент і якість продукції, а також продуктивність праці. Згідно з НП(С)БО 7 «Основні засоби», це матеріальні активи, які підприємство утримує для використання у виробничій діяльності, оренді, адміністративних чи соціально-культурних функціях із терміном корисного використання понад один рік або операційний цикл, якщо він триваліший за рік [15].

Основні завдання організації обліку і контролю основних засобів та інших необоротних матеріальних активів наведені на рис. 1.6.

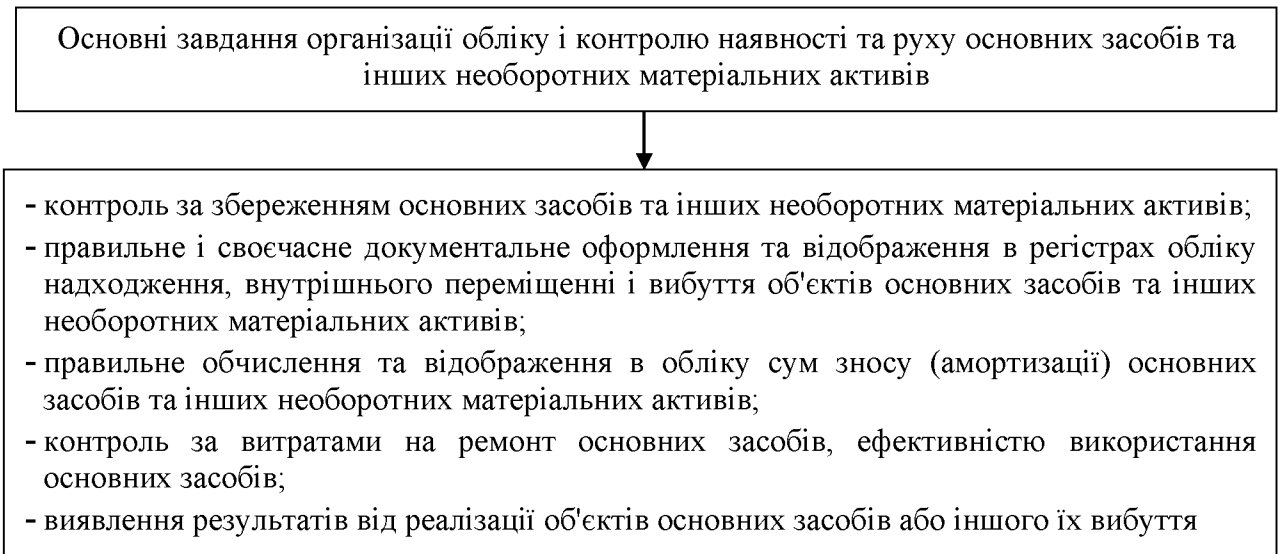

Рис. 1.6. Основні завдання організації обліку і контролю наявності та руху основних засобів та інших необоротних матеріальних активів[28].

Облік основних засобів має бути налагоджений на всіх стадіях їхнього руху. Узагальнену схему організації обліку основних засобів представлено на рис. 1.7.

Рис. 1.7. Схема організації обліку основних засобів

Об'єктом бухгалтерського обліку основних засобів є завершений пристрій з усіма необхідними приладдями або окремий конструктивно самостійний предмет, призначений для виконання певних функцій. Також це може бути комплекс взаємопов'язаних предметів, які спільно виконують певну роботу, але не можуть функціонувати окремо.

Правильна організація обліку та контроль за його веденням на підприємстві регламентуються наказом про облікову політику, що обов'язково включає розділ, присвячений обліку основних засобів та інших необоротних матеріальних активів (рис. 1.8).

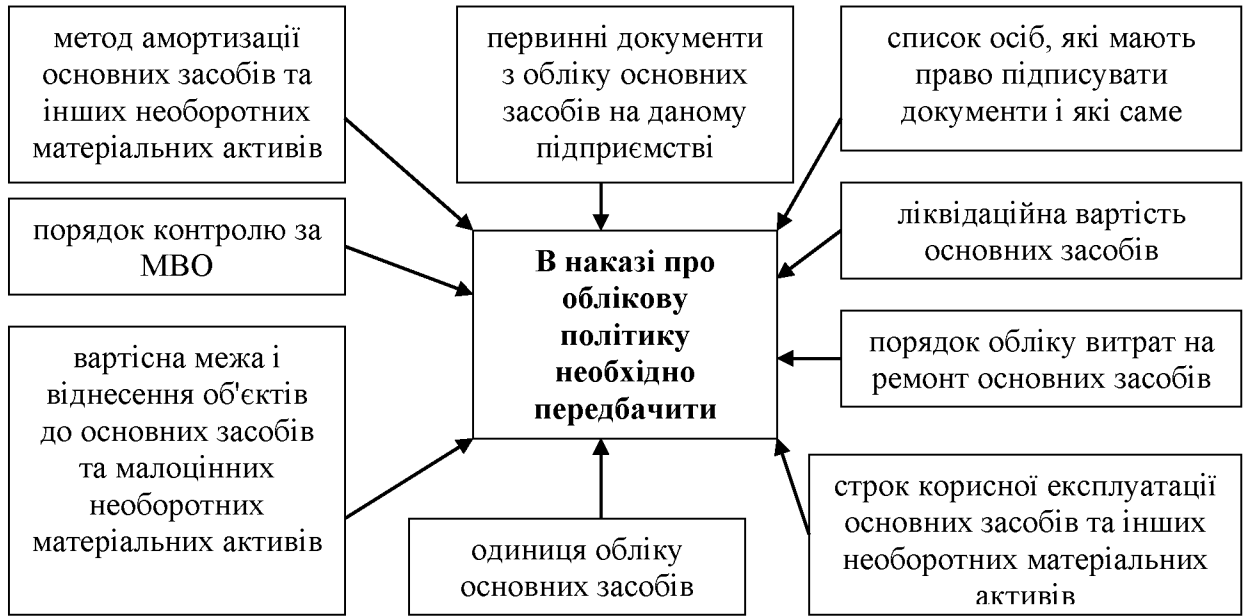

Рис. 1.8. Основні положення з обліку основних засобів

Організація обліку основних засобів базується на їхньому визнанні як облікових об'єктів та відповідній економічній класифікації (Рис. 1.9).

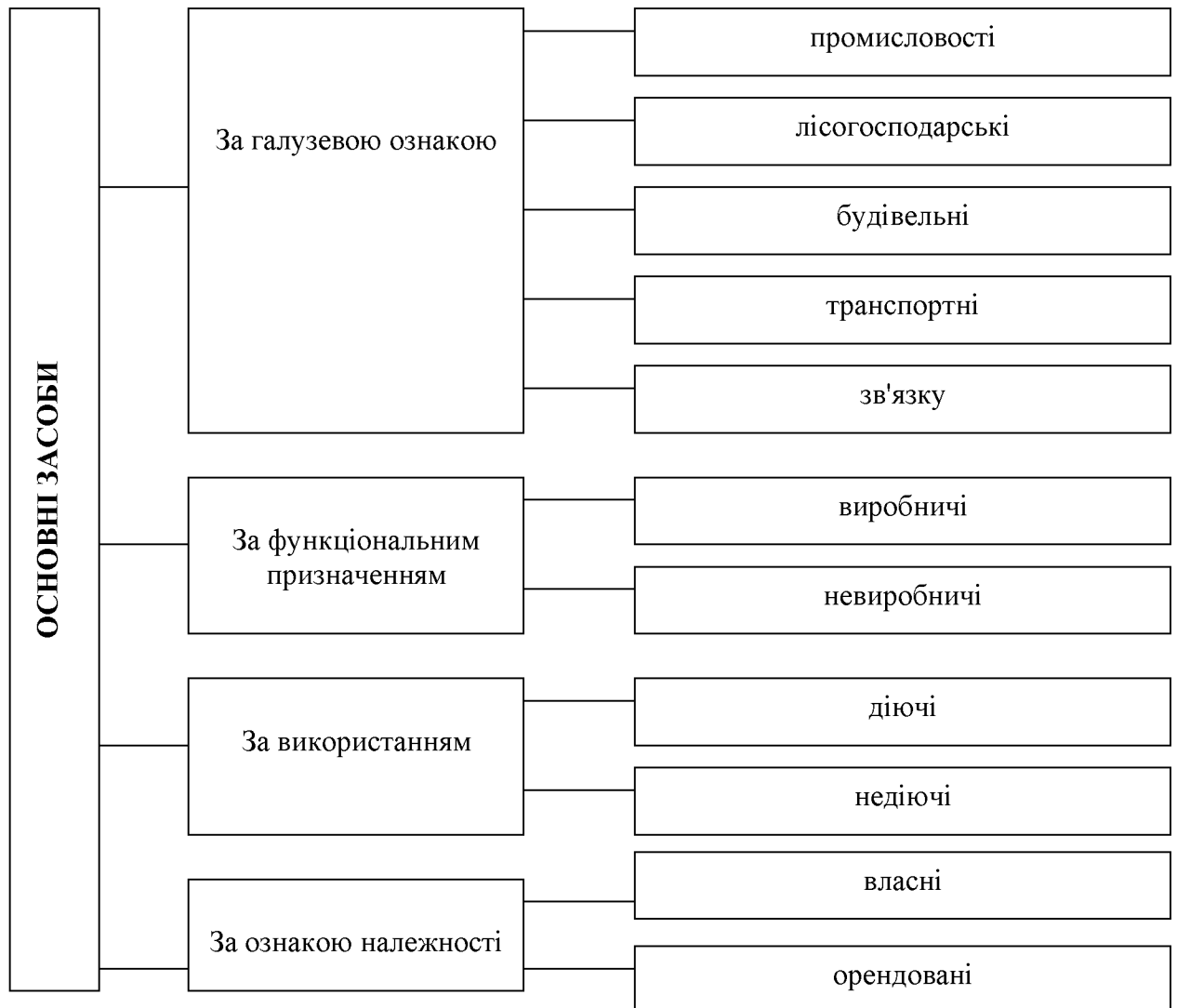

Рис. 1.9. Групування основних засобів

Критерії визнання основних засобів відповідають загальним критеріям для активів: вони визнаються активами, якщо існує ймовірність отримання економічних вигод від їх використання, а їх вартість може бути достовірно оцінена. До основних засобів належать земельні угіддя, будівлі, споруди, машини, обладнання, транспортні засоби, інструменти, інвентар, багаторічні насадження та інші об'єкти. Основні засоби класифікуються за групами для цілей бухгалтерського обліку (Рис. 1.10).

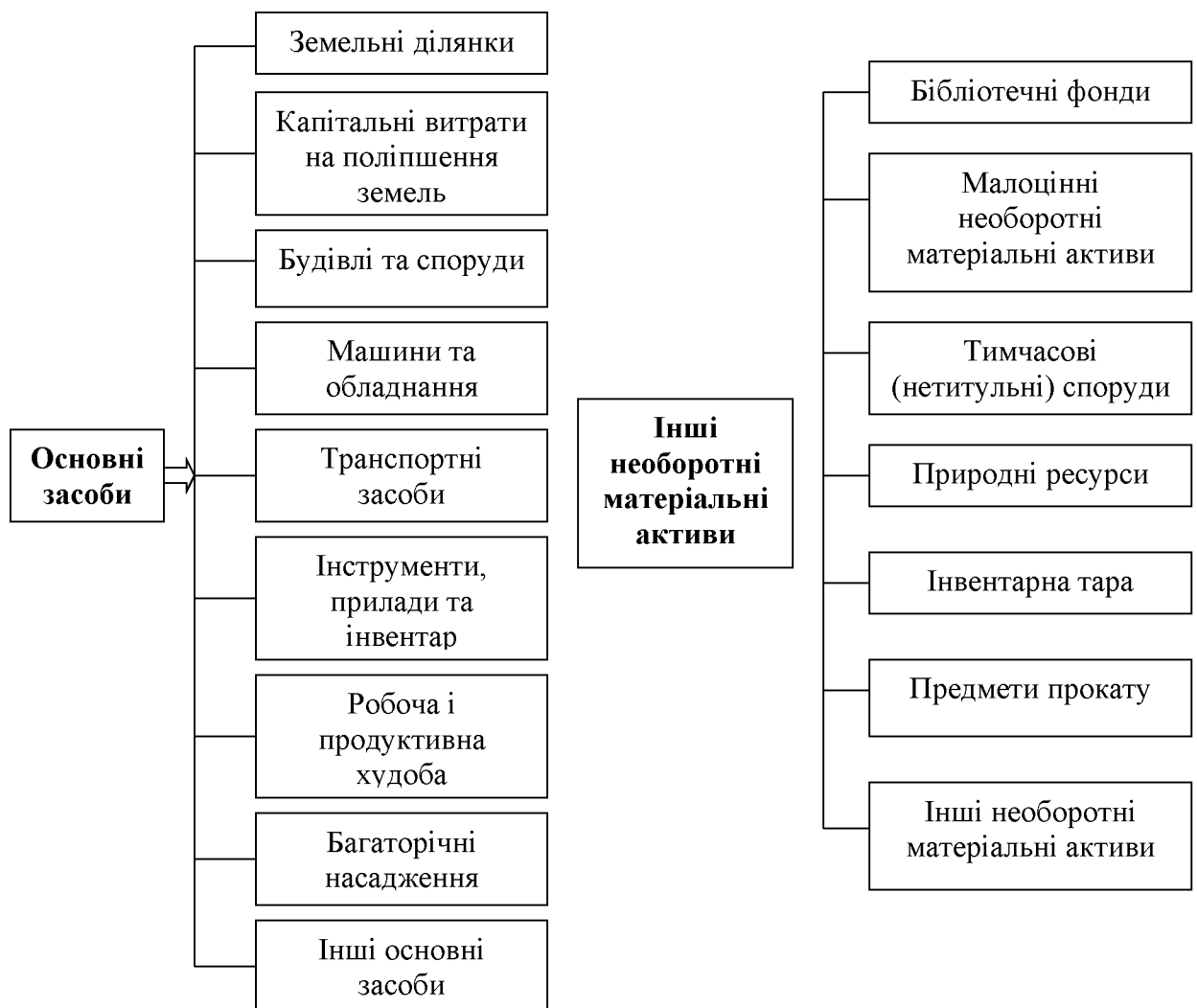

Рис. 1.10. Класифікація основних засобів згідно з П(С)БО 7

Згідно з Податковим кодексом, класифікація основних засобів базується на поділі їх на визначені групи (таблиця 1.3).

Таблиця 1.4

Групи амортизації основних засобів [3]

Групи	Мінімально доступний строк корисного використання
1	2
група 1 – земельні ділянки	–
група 2 – капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15
група 3 – будівлі,	20
споруди,	15
передавальні пристрої	10
група 4 - машини та обладнання	5
з них:	
електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 2500 гривень	2
група 5 - транспортні засоби	5
група 6 - інструменти, прилади, інвентар (меблі)	4
група 7 – тварини	6
група 8 - багаторічні насадження	10
група 9 - інші основні засоби	12
група 10 - бібліотечні фонди	-
група 11 - малоцінні необоротні матеріальні активи	-
група 12 - тимчасові (нетитульні) споруди	5
група 13 - природні ресурси	-
група 14 - інвентарна тара	6
група 15 - предмети прокату	5
група 16 - довгострокові біологічні активи	7

Основні засоби обліковуються на балансі підприємства за умови дотримання загальних критеріїв визнання активів:

- імовірність отримання майбутньої економічної вигоди;
- можливість достовірної оцінки вартості.

Схема оцінки основних засобів представлена на рис. 1.11.

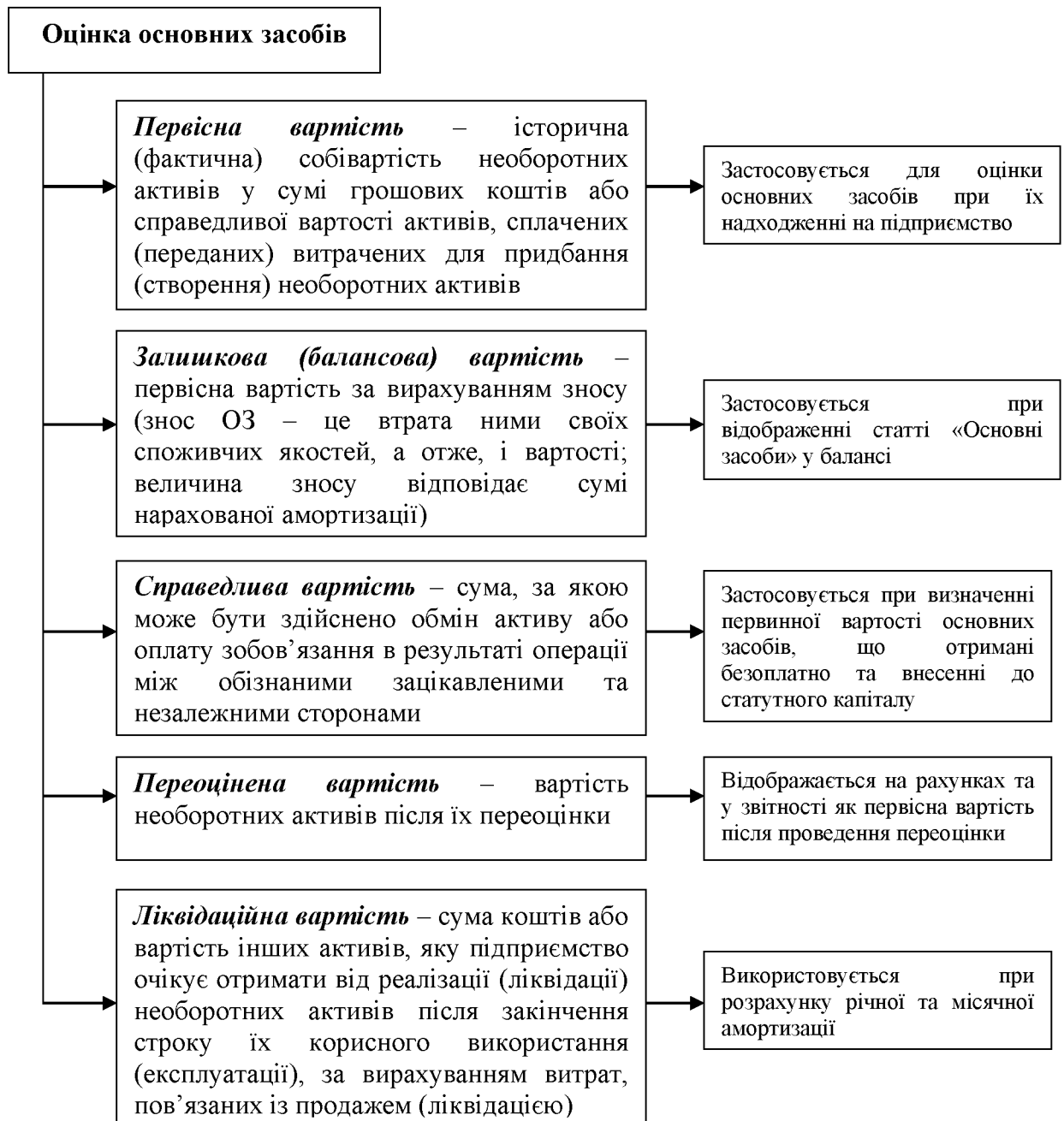

Рис. 1.11. Оцінка основних засобів

У сучасних умовах господарювання нематеріальні активи є важливим видом необоротних активів підприємства. Вони визначаються як немонетарні активи, що не мають матеріальної форми, ідентифікуються та використовуються понад один рік (або операційний цикл, якщо він перевищує рік) у виробництві, торгівлі, адміністративній діяльності чи для передачі в оренду.

Класифікація нематеріальних активів для бухгалтерського обліку зображена на рис. 1.12.

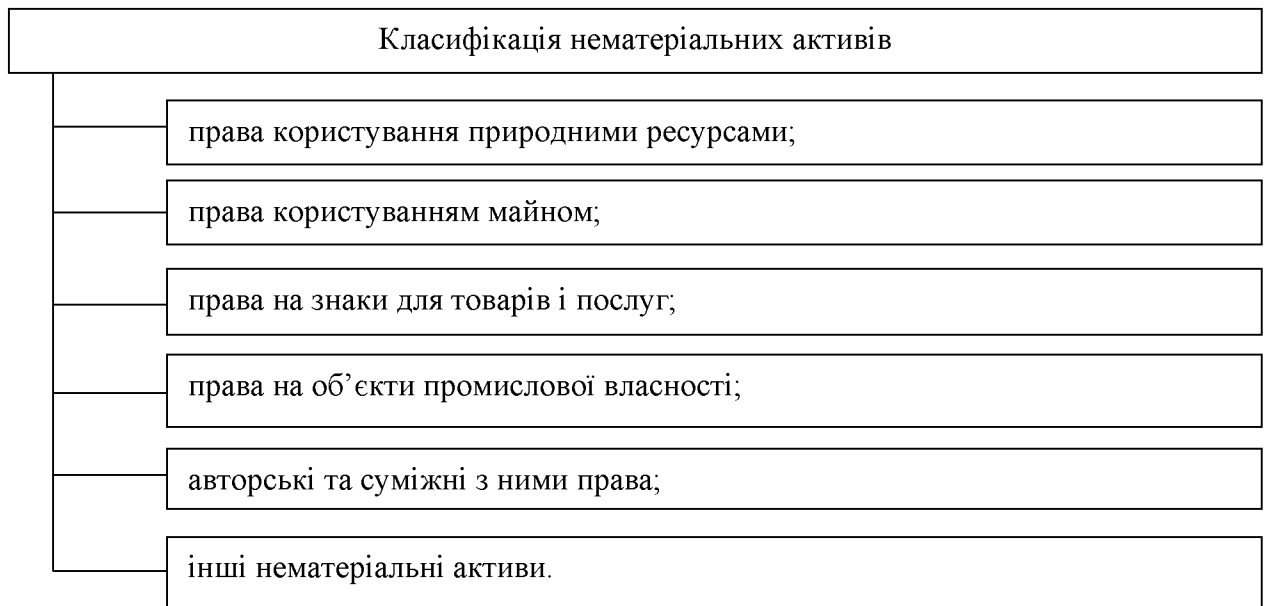

Рис. 1.12 Класифікація нематеріальних активів

Оцінка нематеріальних активів представлена на рис. 1.13.

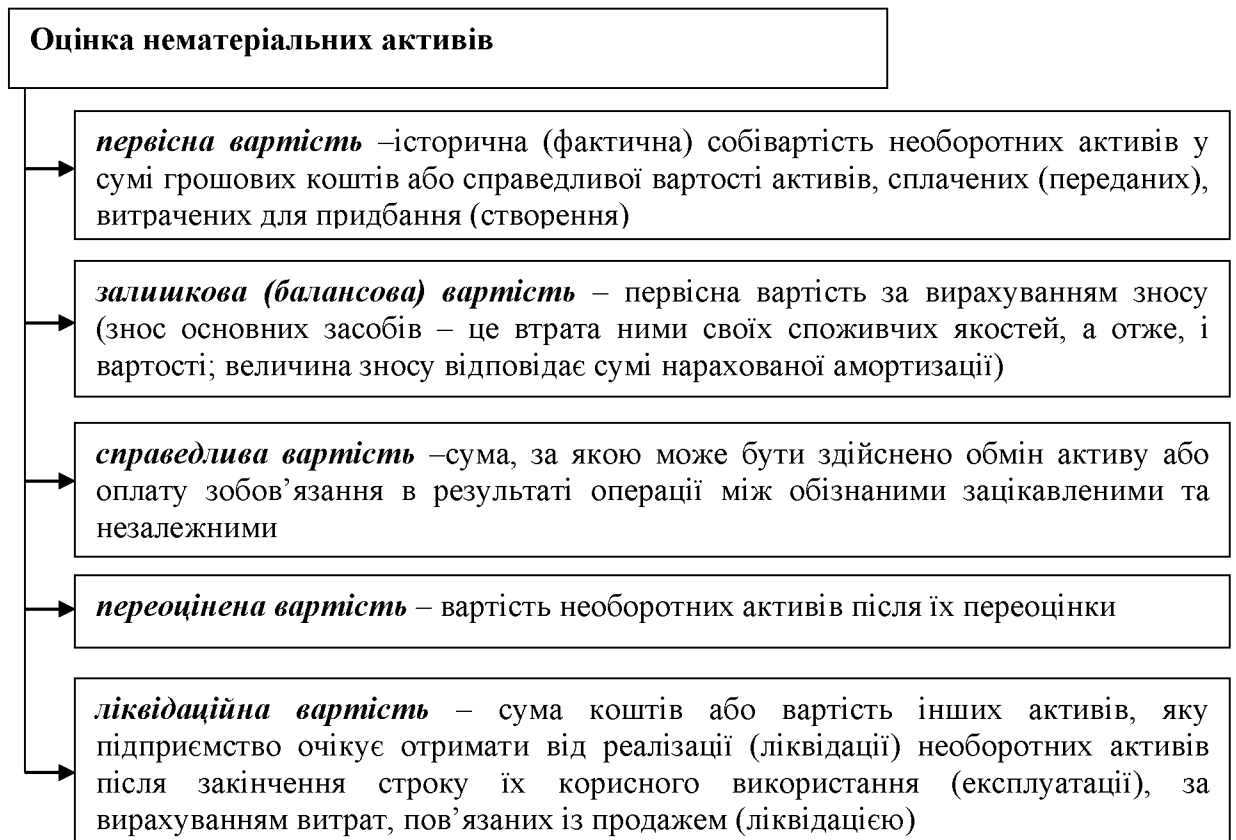

Рис. 1.13. Оцінка нематеріальних активів

Біологічні активи на дату балансу відображаються за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу. Якщо визначити справедливу вартість неможливо, довгострокові біологічні активи обліковуються за первісною вартістю з урахуванням зносу та втрат від зменшення корисності, відповідно до П(С)БО 7 і 28 [23, 28].

У процесі виробництва основні засоби та нематеріальні активи втрачають свою вартість і переносять її на продукцію через амортизацію, яка нараховується згідно з П(С)БО 7 за методами: прямолінійного, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивного або виробничого. Інші необоротні активи амортизуються прямолінійним чи виробничим методом. Нарахування амортизації здійснюється щомісячно, а інвентаризація основних засобів – з періодичністю, передбаченою нормативами.

Основні засоби забезпечують матеріально-технічну базу виробництва. Ефективне їх використання залежить від технічного стану, догляду та повного завантаження наявного устаткування.

1.2. Економіко-правовий аналіз нормативної бази з обліку необоротних активів

Економіко-правовий аналіз нормативної бази обліку необоротних активів є важливим етапом вивчення регулювання бухгалтерського обліку цих активів. Він охоплює дослідження законодавчих і нормативних документів, що визначають правила обліку, оцінки, амортизації та відображення у фінансовій звітності необоротних активів.

Система нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку включає сукупність законодавчих, нормативних актів та інших документів, що визначають правила обліку. В Україні сформована багаторівнева система регулювання, яка охоплює законодавчий, нормативний і методичний рівні. Її розвиток зумовлений економічними перетвореннями, потребою адаптації до

ринкових умов та впровадженням міжнародних стандартів фінансової звітності. Кожен рівень цієї системи має своє призначення, починаючи від загальнодержавного рівня до рівня окремого підприємства (рис. 1.14).

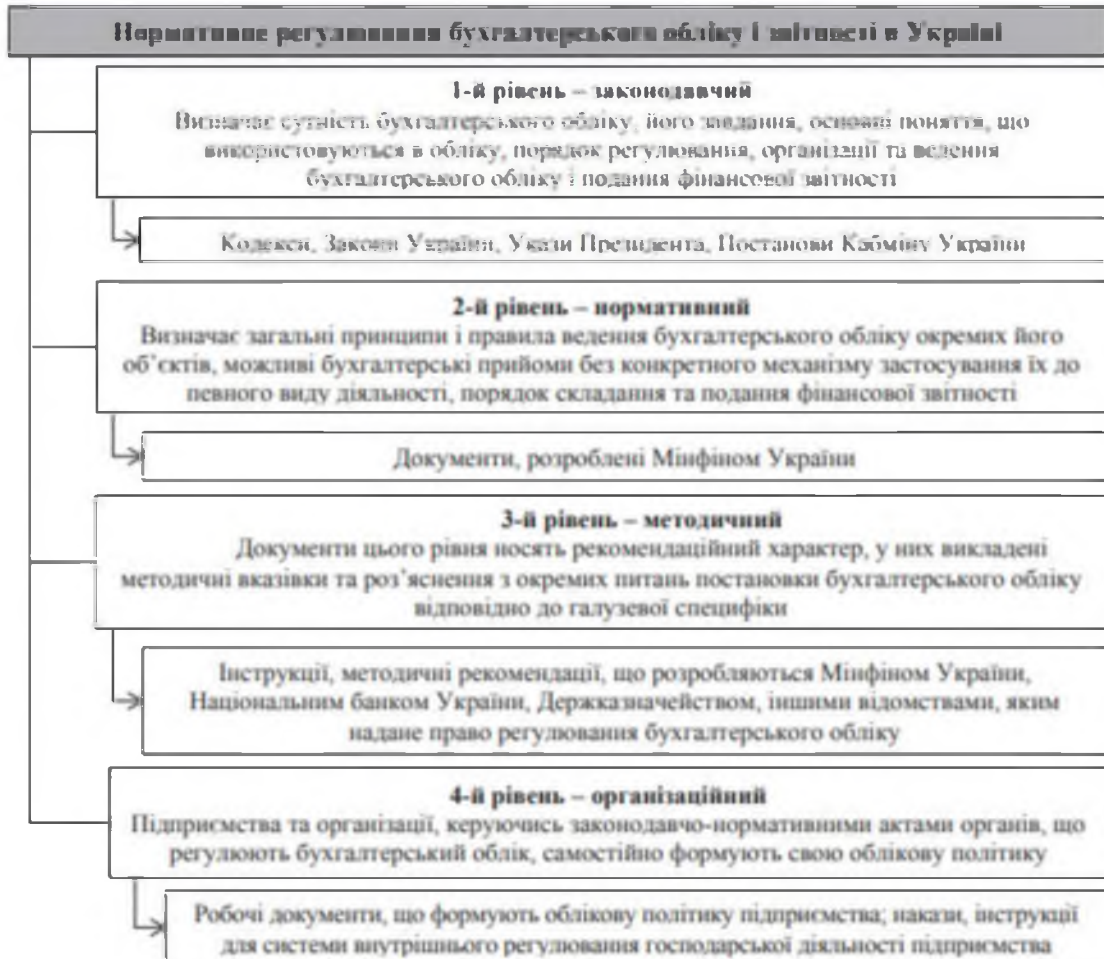

Рис. 1.14. Нормативне регулювання бухгалтерського обліку і звітності в Україні

Рисунок 1.2 ілюструє систему регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні, охоплюючи всі об'єкти обліку. Нормативно-правове регулювання має «ступінчастий» характер, де кожен напрямок визначається окремими законодавчими актами. Зокрема, матеріальне стимулювання продуктивності праці відноситься до обліку розрахунків з оплати праці, оскільки матеріальні стимули є складовою заробітної плати. Хоча продуктивність праці не є прямим об'єктом обліку, її розрахунок базується на даних бухгалтерського обліку. Вона впливає на витрати (матеріальне стимулювання) та доходи підприємства (зростання прибутку через підвищення

продуктивності, якості продукції, зменшення собівартості тощо), що підтверджує її обліковий характер.

Нормативно-правові документи з питань обліку необоротних активів наведено в таблиці 1.5.

Таблиця 1.5

Основні нормативно-правові акти, що регулюють облік і аудит
необоротних активів

№ з/п	Документ	Короткий зміст
1	2	3
1.	Податковий кодекс України [3]	Регулює порядок оподаткування операцій із необоротними активами, визначає ставки амортизації.
2.	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [16]	Загальні принципи бухгалтерського обліку та вимоги до фінансової звітності в Україні.
3.	Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) [10]	Забезпечує гармонізацію правил обліку з міжнародною практикою.
4.	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [23]	Встановлює порядок оцінки, обліку та амортизації основних засобів.
5.	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» [24]	Регламентує облік нематеріальних активів, порядок їх визнання, оцінки та амортизації.

У НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» необоротні активи визначено як усі активи, що не є оборотними. Однозначного визначення необоротних активів не існує, різні тлумачення наведено в таблиці 1.6.

Таблиця 1.6

Економічний зміст необоротних активів у нормативно-правових документах

Нормативно-правовий акт	Визначення необоротних активів
1	2
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [22]	«Необоротні активи - всі активи, що не є оборотними»
Наказ Фонду державного майна України «Про порядок віднесення майна до такого, що включається до складу цілісного майнового комплексу державного підприємства» [12]	«Необоротні активи - матеріальні та нематеріальні ресурси, які закріплюються за підприємством на праві господарського відання чи праві оперативного управління і забезпечують провадження його основної діяльності та строк корисної експлуатації яких становить більше одного року або операційного циклу, якщо він більший, ніж рік»

Продовження таблиці 1.6

1	2
Інструкція з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банку України, затверджена постановою НБУ [35]	«Необоротні активи - основні засоби (необоротні матеріальні активи) та нематеріальні активи»
Порядок бухгалтерського обліку, збереження та використання необоротних активів у Федерації профспілок України [15]	«Необоротні активи - це матеріальні та нематеріальні ресурси, які є на балансі ФПУ та надані у розпорядження структурним підрозділам для їх експлуатації і строк корисної експлуатації яких, як очікується, становить більше одного року»
МСБО 1 «Подання фінансової звітності» [10]	«Необоротні (непоточні) активи - всі інші активи, які не є поточними (матеріальні, нематеріальні та фінансові активи довгострокового характеру)»

Проблемними питаннями необоротних активів займалися і займаються багато дослідників, серед яких можна виділити Ткаченко Н.М., Бутинець Ф.Ф., Хом'як Р.Л., Завгородній В.П., Білуха М.Т., Нашкерська Г.В., Лишиленко О.В., Чижевська Л.В., Голов С.Ф., Сопко В.В. та інші. [43, 45, 49, 53, 59, 63, 85, 90, 99].

Кожен із зазначених авторів визначає характерні риси необоротних активів у контексті облікового процесу, акцентуючи на їхній здатності приносити економічну вигоду та тривалому строку корисного використання як основних критеріїв.

Ткаченко Н.М. акцентувала увагу на вивченні економічного змісту рахунків бухгалтерського обліку та методології його ведення з урахуванням Національних стандартів, розглянувши організацію обліку основних засобів, їхній первинний облік, ремонт, інвентаризацію та порядок визначення збитків від нестачі або знищення активів [90].

Бутинець Ф.Ф. зосередився на документуванні операцій, обліку переоцінки та руху основних засобів, а також на орендних операціях відповідно до П(С)БО 7 [43].

Лишиленко О.В. детально описала облік операційної та фінансової оренди, а також первинний облік наявності та руху основних засобів [70].

Нашкерська Г.В. навела практичні приклади застосування теоретичних положень фінансового обліку, методик оцінки активів підприємства [77].

Гладких Т.В. у своєму навчальному посібнику розкрила методику складання фінансової звітності на основі діючих нормативно-правових актів, демонструючи, як операції з основних засобів відображаються у звітності [52].

Виявлено, що автори використовують різні підходи: одні орієнтуються на законодавчо-нормативні акти, інші – на стандарти бухгалтерського обліку або міжнародні стандарти. Дослідження свідчать про розбіжності у класифікації, оцінці основних засобів та методах нарахування амортизації, які трактуються авторами неоднозначно, виходячи з їхнього досвіду та підходів.

Аудит необоротних активів є важливим інструментом перевірки достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Він включає оцінку правильності визнання, класифікації, оцінки та амортизації необоротних активів, аналіз їхнього руху та використання і допомагає виявляти недоліки в обліковій політиці, оцінювати ефективність управління активами та забезпечує обґрунтованість управлінських рішень. Вагомий внесок у розвиток теоретико-методологічних засад аудиту основних засобів зробили такі вчені-економісти, як Н.І. Дорош, Л.П. Кулаковська, Ю.В. Піча, В.С. Рудницький, Б.Ф. Усач та інші дослідники [36, 37, 38, 46, 72].

Отже, в ході проведеного наукового дослідження сутності та економічної природи необоротних активів, а також їх характерних ознак, сформульовано визначення необоротних активів як об'єктів обліку, що застосовуються підприємством у господарській діяльності протягом більше одного року або операційного циклу, при цьому забезпечуючи потенційне отримання економічних вигод та можливість достовірної оцінки їх вартості.

Висновки до розділу 1

Необоротні активи є важливим елементом економічного потенціалу підприємства, забезпечуючи його господарську діяльність і сприяючи

досягненню стратегічних цілей. Їхній облік та аудит мають ключове значення для підвищення ефективності управління підприємством, забезпечення прозорості фінансової звітності та обґрунтованості прийняття управлінських рішень. У розділі було розглянуто основні аспекти нормативно-правового регулювання, економічної сутності, оцінки та управління необоротними активами.

Дослідження теоретичних і практичних аспектів обліку та аудиту необоротних активів дозволило сформулювати такі ключові висновки:

На основі аналізу нормативних документів та наукових джерел було уточнено, що необоротні активи – це матеріальні та нематеріальні ресурси, які підприємство використовує більше одного року або операційного циклу. Вони забезпечують економічні вигоди та підлягають достовірній оцінці.

Роль необоротних активів є надзвичайно важливою, адже вони є основою для господарської діяльності підприємства, впливаючи на собівартість продукції, фінансові результати та конкурентоспроможність. Ефективне управління необоротними активами є ключовим фактором стійкого розвитку підприємства.

Облік необоротних активів регламентується багаторівневою системою нормативних документів, яка включає Податковий кодекс, національні та міжнародні стандарти фінансової звітності, а також внутрішні положення підприємств. Це створює передумови для уніфікації облікових підходів та підвищення якості звітності.

Необоротні активи мають різну природу, включаючи основні засоби, нематеріальні активи, капітальні інвестиції та інші необоротні матеріальні активи. Їх класифікація сприяє точнішому відображенню у фінансовій звітності та забезпечує аналітичну гнучкість.

Оцінка необоротних активів залишається викликом для вітчизняних підприємств через відсутність активного ринку, нормативних розбіжностей і суб'єктивність вибору методів. Підхід до оцінки повинен враховувати справедливую, залишковую, переоцінену та ліквідаційну вартості.

Аудит є інструментом перевірки достовірності облікових даних та ефективності управління необоротними активами. Він допомагає виявляти недоліки у веденні обліку, забезпечувати відповідність нормативним вимогам і покращувати обґрунтованість управлінських рішень.

Ці висновки підкреслюють важливість подальшого вдосконалення обліку необоротних активів для забезпечення фінансової прозорості та підвищення ефективності управління підприємствами.

РОЗДІЛ 2.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ НЕОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ

2.1. Фінансово-економічна характеристика ТзДВ «Пластик» та його природоохоронної діяльності

Товариство з додатковою відповідальністю «Пластик» є сучасним підприємницьким об'єднанням, яке успішно працює у відповідності до чинного законодавства України. Його діяльність спрямована на забезпечення сталого розвитку, реалізацію економічного потенціалу та задоволення інтересів учасників.

Товариство з додатковою відповідальністю «Пластик» створене внаслідок перетворення ВАТ «Пластик» відповідно до рішення загальних зборів акціонерів. Статутний капітал Товариства становить 1 425 000 грн і розподіляється так: Пешко Л.Ю. – 140 493 грн (9,86%), Пешко Ю.І. – 1 284 507 грн (90,14%).

Товариство є юридичною особою з моменту державної реєстрації, правонаступником майна, прав і обов'язків попередника, має самостійний баланс, печатку, рахунки в банках, а також знак для товарів і послуг.

У діяльності Товариство керується законодавством України, зокрема кодексами та законами про господарські товариства і реєстрацію юридичних осіб, а також своїм Статутом і рішеннями органів управління. Метою створення є отримання прибутку для розподілу між учасниками.

Товариство здійснює свою діяльність на принципах законності, прозорості та ефективного управління. Завдяки оптимальному розподілу ресурсів, відповідальному підходу до виконання зобов'язань та дотриманню високих стандартів корпоративного управління, Товариство прагне забезпечити довгострокову стабільність і конкурентоспроможність на ринку.

Предметом діяльності Товариства є види, визначені відповідно до Статуту та чинного законодавства України, які наведені на рис. 2.1.

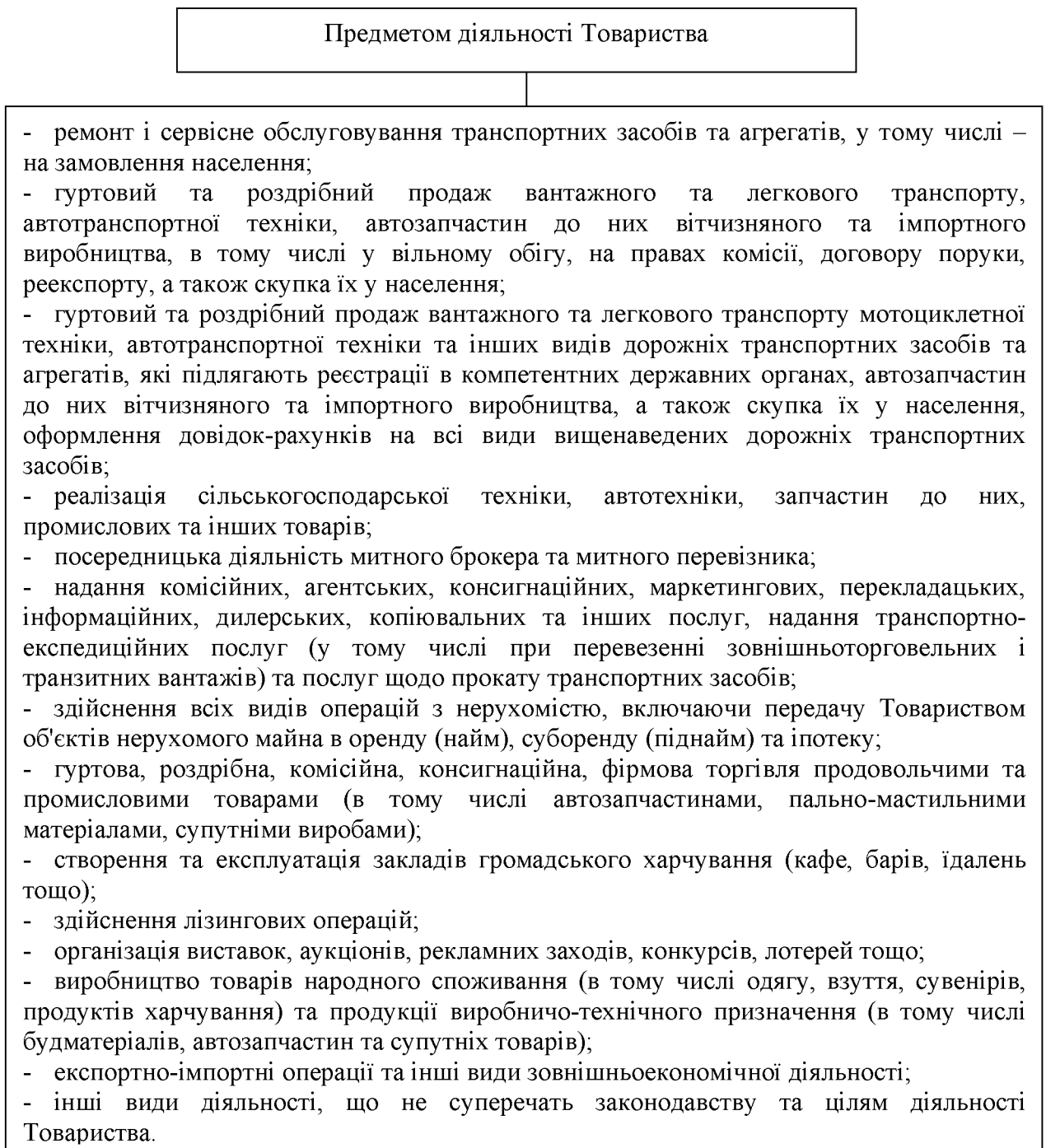

Рис. 2.1. Види діяльності підприємства

Товариство здійснює ліцензовану діяльність лише після отримання відповідних дозволів. Його робота базується на виробничій та управлінській структурах, які узгоджуються зі структурою виробництва (рис. 2.2).

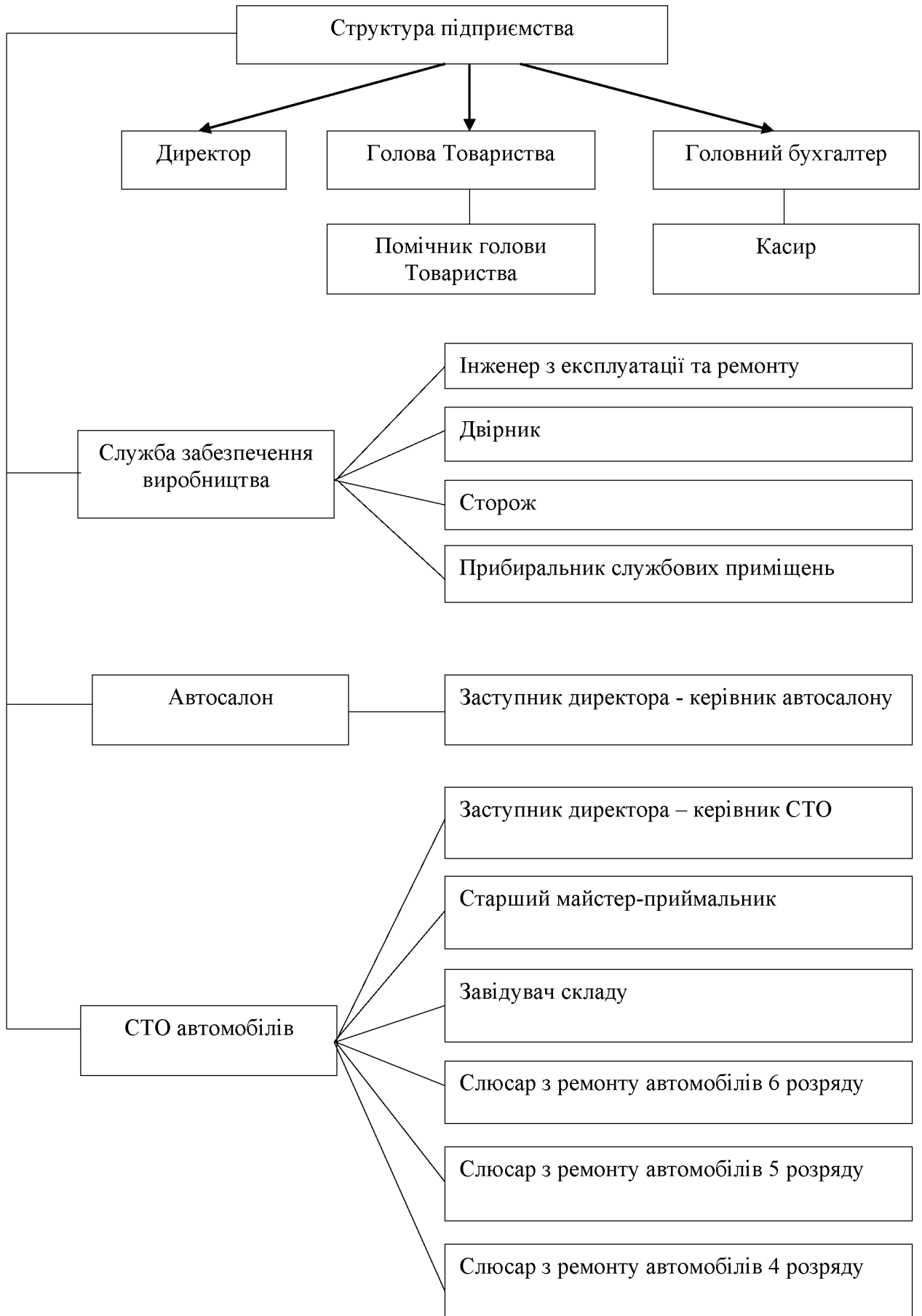

Рис. 2.2. Структура управління підприємством

ТЗДВ «Пластик» має лінійно-функціональну структуру управління, де всі ланки організаційної структури взаємопов'язані та співпрацюють задля досягнення спільної мети.

Аналіз господарсько-фінансової діяльності підприємства полягає у комплексному вивченні його роботи, що дозволяє об'єктивно оцінити результати, виявити тенденції розвитку, визначити завдання, розкрити резерви та недоліки, а також окреслити шляхи для покращення діяльності.

Зміст такого аналізу представлений на рис. 2.3.

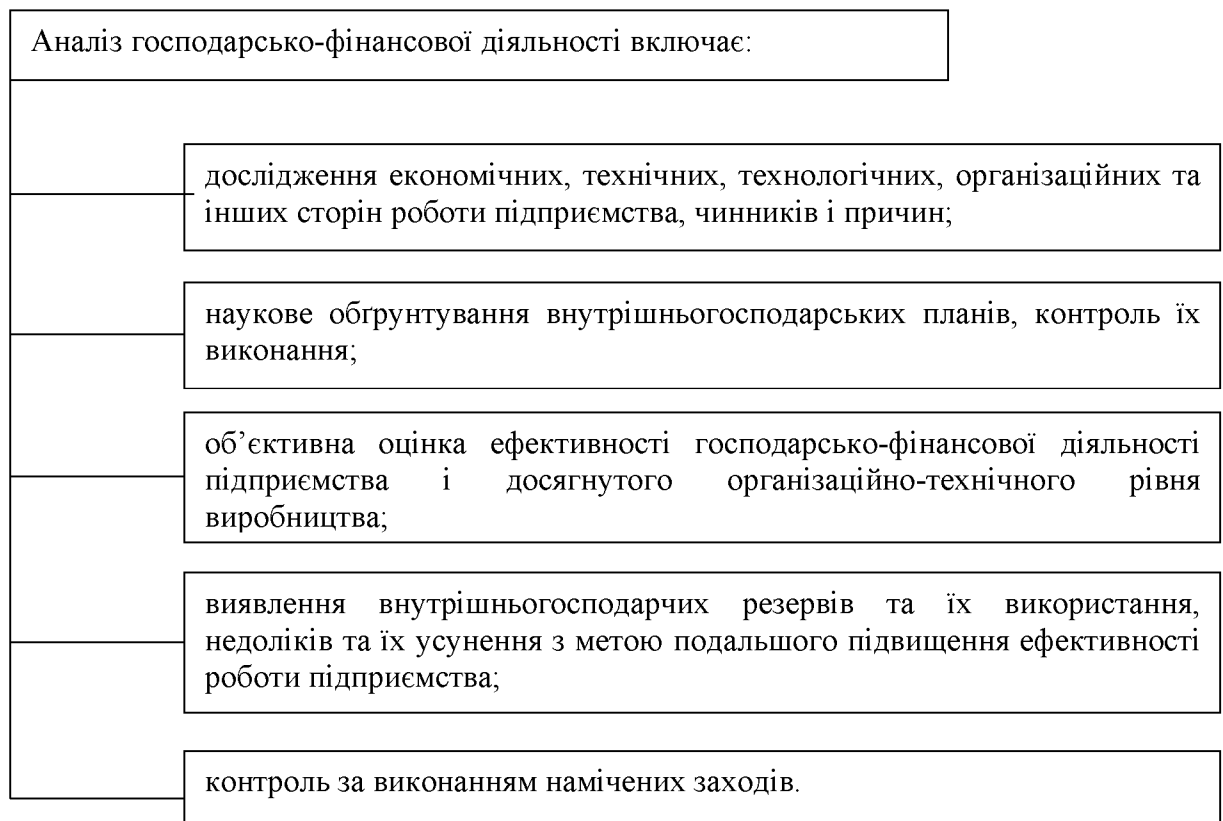

Рис. 2.3. Зміст аналізу господарсько-фінансової діяльності

На основі матеріалів аналізу діяльності підприємства визначаються заходи для розвитку виробництва та підвищення його ефективності.

Аналіз фінансового стану підприємства необхідний для виявлення резервів покращення фінансової ситуації та підготовки пояснювальної записки до річного звіту, що є обов'язковою частиною публічної звітності у ряді країн. Фінансовий стан залежить від результатів основної, фінансової, інвестиційної,

надзвичайної та іншої діяльності, а також змін у структурі активів і джерел їх формування.

Інформаційною основою аналізу фінансового стану ТЗДВ «Пластик» є бухгалтерська звітність суб'єкта малого підприємництва, зокрема ф. №1-м і ф. №2-м. Наявність необоротних активів, які включають матеріальні, нематеріальні та фінансові ресурси з терміном використання понад рік, є необхідною умовою ефективного функціонування підприємства. Інформація про стан необоротних активів відображена у формі №1-м.

Таблиця 2.1

Показники стану необоротних активів

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни, %	
	2021	2022	2023	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.	2022р. до 2021р.	2023р. до 2022р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Нематеріальні активи	-	-	-	-	-	-	-
Основні засоби	2741,2	2404,3	2259,2	-336,9	-145,1	87,7	94,0
Інші необоротні активи	-	-	0,6	-	+0,6	-	-
Разом	2741,2	2404,3	2259,8	-336,9	-145,4	87,7	94,0

Загальна вартість необоротних активів поступово зменшується: у 2022 році порівняно з 2021 роком – на 336,9 тис. грн, а у 2023 році порівняно з 2022 роком – на 145,4 тис. грн. Структуру необоротних активів представлено на рис. 2.4.

Рис. 2.4. Структура необоротних активів ТЗДВ «Пластик»

Основні засоби підприємства оцінюються за первісною, відновною, повною або залишковою вартістю залежно від моменту оцінки та стану активів. Первісна вартість відображає фактичну ціну на момент придбання чи введення в дію, відновна – вартість відтворення в сучасних умовах, а залишкова – реальну вартість, що ще не перенесена на продукцію чи послуги.

Динаміка показників стану основних засобів наведена у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Показники стану основних засобів

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни, %	
	2021	2022	2023	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.	2022р. до 2021р.	2023р. до 2022р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Первісна вартість, тис. грн.	8145,3	8043,1	8323,7	-102,2	+280,6	98,7	103,5
Знос, тис. грн.	5404,1	5638,8	6064,5	+234,7	+425,7	104,3	107,5
Залишкова вартість, тис. грн.	2741,2	2404,3	2259,2	-336,9	-145,1	87,7	94,0
Коефіцієнт зносу, %	66,3	70,1	72,9	+3,8	+2,8	105,7	104,0
Коефіцієнт придатності, %	33,7	29,9	27,1	-3,8	-2,8	88,7	90,6

З таблиці простежується тенденція зростання зносу основних засобів: у 2021 році – 66,3%, у 2022 році – 70,1%, у 2023 році – 72,9%. Водночас рівень придатності зменшувався і становив відповідно 33,7%, 29,9% та 27,1%.

З даної таблиці замітна тенденція зміни руху основних засобів. В 2021 році вони зносилися приблизно на 66,3 %, в 2022 році – на 70,1 %, в 2023 році – на 72,9 %, відповідно рівень придатності по роках приблизно становить: 33,7 %, 29,9 %, 27,1 %.

Ефективність використання основних засобів оцінюється за такими показниками:

- фондovіддача – характеризує ефективність використання основних засобів щодо обсягів реалізації продукції;
- фондомісткість – обернений до фондovіддачі показник, що відображає середню вартість основних засобів, необхідних для отримання 1 грн реалізації;

- фондоозброєність – відношення середньорічної вартості основних засобів до чисельності працівників;
- фондорентабельність – показує прибуток на 1 грн основних засобів у відсотках.

Показники ефективності використання основних засобів наведені у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Показники ефективності використання основних засобів

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни, %	
	2021	2022	2023	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.	2022р. до 2021р.	2023р. до 2022р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Обсяг реалізованої, тис. грн.	34182,6	16026,6	29621,3	-18156	+13594,7	46,9	184,8
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	8027,2	8094,2	8183,4	+67	+89,2	100,8	101,1
Прибуток, (збиток), тис. грн.	349,1	29,9	410,9	-319,2	+381	8,6	1374,2
Середньоспискова чисельність, осіб	17	16	14	-1	-2	94,1	87,5
Фондовіддача, грн.	4,26	1,98	3,62	-2,28	+1,64	46,5	182,8
Фондомісткість, грн.	0,23	0,51	0,28	+0,28	-0,23	221,7	54,9
Фондоозброєність, тис. грн.	472,2	505,9	584,5	+33,7	+78,6	107,1	115,5
Фондорентабельність, %	4,35	0,37	5,02	-3,98	+4,65	8,5	1356,8

Дані таблиці показують, що:

- фондівіддача змінюється щороку: у 2022 році порівняно з 2021 роком зменшилася на 2,28 грн (-46,5%), а у 2023 році порівняно з 2022 роком зросла на 1,64 грн (+182,8%);
- фондомісткість у 2022 році зросла на 0,28 грн (+221,7%) порівняно з 2021 роком, але у 2023 році зменшилася на 0,23 грн (-54,9%) порівняно з попереднім роком;

- фондоозброєність демонструє зростання: у 2022 році порівняно з 2021 роком – на 33,7 тис. грн (+107,1%), а у 2023 році порівняно з 2022 роком – на 78,6 тис. грн (+115,5%);

- фондорентабельність у 2022 році знизилася на 3,98 (–8,5%) порівняно з 2021 роком, але у 2023 році значно зросла на 4,65 (+1356,8%) порівняно з 2022 роком.

Джерелом інформації про стан оборотних засобів підприємства є Форма №1-м. Ефективне функціонування підприємства забезпечується оптимальною структурою оборотних активів – коштів, авансованих у ресурси, що використовуються протягом одного виробничого циклу або до року. До таких активів належать запаси сировини, матеріалів, палива, готової продукції, незавершеного виробництва, а також грошові ресурси (дебіторська заборгованість, короткотермінові вкладення, готівка тощо).

Динаміка показників ефективності використання оборотних засобів представлена у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Показники ефективності використання оборотних засобів

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни, %	
	2021	2022	2023	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.	2022р. до 2021р.	2023р. до 2022р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Обсяг реалізованої продукції, тис. грн.	34182,6	16026,6	29621,3	-18156	+13594,7	46,9	184,8
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	3711,6	4991,9	5530,6	+1280,3	+538,7	134,5	110,8
Коефіцієнт оборотності	9,21	3,21	5,36	-6	+2,15	34,9	167,0
Коефіцієнт завантаження	0,11	0,31	0,19	+0,2	-0,12	281,8	61,3
Число днів в аналізованому періоді (році), дні	360	360	360	-	-	100,0	100,0
Тривалість обороту, дні	39	112	67	+73	-45	287,2	59,8

Дані таблиці показують, що:

- оборотність активів змінюється щороку: у 2022 році порівняно з 2021 роком знизилася на 6 (−34,9%), а у 2023 році порівняно з 2022 роком зросла на 2,15 (+167,0%);

- завантаженість оборотних активів у 2022 році зросла на 0,2 (+281,8%) порівняно з 2021 роком, а у 2023 році знизилася на 0,12 (−61,3%) порівняно з попереднім роком;

- тривалість обороту у 2022 році зросла на 73 дні (+287,2%) порівняно з 2021 роком, а у 2023 році скоротилася на 45 днів (−59,8%) порівняно з 2022 роком.

Персонал є ключовим чинником ефективного функціонування та розвитку підприємства.

Динаміка показників ефективності використання трудових ресурсів підприємства представлена у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Показники ефективності використання трудових ресурсів

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни, %	
	2021	2022	2023	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.	2022р. до 2021р.	2023р. до 2022р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Обсяг реалізованої продукції, тис. грн.	34182,6	16026,6	29621,3	-18156	+13594,7	46,9	184,8
Прибуток (збиток) тис. грн.	349,1	29,9	410,9	-319,2	+381,0	8,6	1374,2
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	17	16	14	-1	-2	94,1	87,5
Продуктивність праці, тис. грн.	2010,7	1001,7	2115,8	-1009	+1114,1	49,8	211,2
Фонд оплати праці працівників, тис. грн.	2543,4	2540,3	2538,1	-3,1	-2,2	99,9	99,9
Середньомісячна заробітна плата працівника, грн.	12467,6	13230,7	15107,7	+763,1	+1877	106,1	114,2
Затратомісткість, тис. грн.	0,07	0,16	0,09	+0,09	-0,07	228,6	56,3
Затратовіддача, тис. грн.	13,44	6,31	11,67	-7,13	+5,36	46,9	184,9

З таблиці видно наступні зміни:

- чисельність персоналу зменшувалася щороку: у 2022 році порівняно з 2021 роком – на 1 особу, у 2023 році порівняно з 2022 роком – на 2 особи;
- фонд оплати праці також знижувався: у 2022 році порівняно з 2021 роком – на 3,1 тис. грн, у 2023 році порівняно з 2022 роком – на 2,2 тис. грн.;
- продуктивність праці у 2022 році зменшилася на 1009 тис. грн/особу (–49,8%), але у 2023 році зросла на 1114,1 тис. грн/особу (+211,2%);
- затратомісткість у 2022 році зросла на 0,09 тис. грн (+228,6%), а у 2023 році зменшилася на 0,07 тис. грн (–56,3%);
- затратовіддача у 2022 році знизилася на 7,13 тис. грн (–46,9%), але у 2023 році зросла на 5,36 тис. грн (+184,9%).

Ефективність роботи підприємства визначається оптимальною структурою витрат, які формують собівартість товарів (послуг) і є основою для ціноутворення. Джерелом інформації про витрати є Форма №2 «Звіт про фінансові результати».

Аналіз структури операційних витрат представлений у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Показники структури операційних витрат

Елементи операційних витрат	2021 рік		2022 рік		2023 рік		Абсолютне відхилення		Темп зміни, %	
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.	2022р. до 2021р.	2023р. до 2022р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Собівартість реалізованої продукції	28541,7	83,9	10494,5	63,9	23733,0	81,5	-18047,2	+13238,5	36,8	226,1
Інші операційні витрати	5485,9	16,1	5936,0	36,1	5392,3	18,5	+450,1	-543,7	108,2	90,8
Інші витрати	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом витрати	34027,6	100,0	16430,5	100	29125,3	100,0	-17597,1	+12694,8	48,3	177,3

З таблиці видно, що загальна сума витрат на підприємстві у 2022 році порівняно з 2021 роком зменшилася на 17597,1 тис. грн, а у 2023 році порівняно з 2022 роком зросла на 12694,8 тис. грн. Найбільшу частку в структурі витрат займає собівартість реалізованої продукції.

Динаміка формування чистого прибутку підприємства наведена в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Динаміка формування чистого прибутку, тис. грн.

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни, %	
	2021	2022	2023	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.	2022р. до 2021р.	2023р. до 2022р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід	34182,6	16026,6	29621,3	-18156	+13594,7	46,9	184,8
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	28541,7	10494,5	23733,0	-18047,2	-18047,2	36,8	226,1
Інші операційні доходи	270,8	441,7	6,4	+170,9	+170,9	163,1	1,5
Інші операційні витрати	5485,9	5936,0	5392,3	+450,1	-543,7	108,2	90,8
Податок на прибуток	76,7	7,9	91,5	-68,8	+83,6	10,3	1158,2
Чистий прибуток (збиток)	349,1	29,9	410,9	-319,2	+381	8,6	1374,2

Дані таблиці показують, що підприємство отримує чистий прибуток, який змінювався за аналізований період. У 2022 році порівняно з 2021 роком він зменшився на 319,2 тис. грн (-8,6%) і становив 29,9 тис. грн. У 2023 році порівняно з 2022 роком прибуток зріс на 381 тис. грн (+1374,2%) і досяг 410,9 тис. грн. Для порівняння, у 2021 році прибуток складав 349,1 тис. грн.

Рентабельність – це відносний показник, що відображає рівень ефективності та доходності діяльності підприємства. Рентабельність підприємства є важливим індикатором його фінансового стану, що демонструє здатність отримувати прибуток у співвідношенні до витрат або використовуваних ресурсів. Цей показник дозволяє оцінити ефективність управління, обґрунтованість цінової політики та рівень конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Розрахунок показників рентабельності підприємства представлений у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Показники рентабельності

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни, %	
	2021	2022	2023	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.	2022р. до 2021р.	2023р. до 2022р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	349,1	29,9	410,9	-319,2	+381,0	8,6	1374,2
Середня сума загального капіталу, тис. грн.	6473,6	7564,7	7862,6	+1091,1	+297,9	116,9	103,9
Середня сума оборотного капіталу, тис. грн.	3716,6	4991,9	5530,6	+1275,3	+538,7	134,3	110,8
Середня сума основного капіталу, тис. грн.	5364,2	5547,7	5715,2	+183,5	+167,5	103,4	103,0
Виручка від реалізації, тис. грн.	34182,6	16026,6	29621,3	-18156	+13594,7	46,9	184,8
Рентабельність, в % до:							
загального капіталу	5,4	0,4	5,2	-5,0	+4,8	7,4	1300,0
оборотного капіталу	9,4	0,6	7,4	-8,8	+6,8	6,4	1233,3
основного капіталу	6,5	0,5	7,2	-6,0	+6,6	7,7	1440,0
реалізації	1,0	0,2	1,4	-0,8	+1,2	20,0	700,0

З таблиці видно, що підприємство в 2021–2023 роках працювало рентабельно. Однак у 2022 році порівняно з 2021 роком рентабельність знизилася: загального капіталу – на 7,4%, оборотного капіталу – на 6,4%, основного капіталу – на 7,7%, а реалізації – на 20,0%. У 2023 році порівняно з 2022 роком рентабельність значно зросла: загального капіталу – на 1300,0%, оборотного капіталу – на 1233,3%, основного капіталу – на 1440,0%, а реалізації – на 700,0%.

Завершальним етапом аналізу є узагальнююча оцінка фінансово-господарської діяльності підприємства. Комплексний розгляд динаміки показників разом із проведеним аналізом дозволяє об'єктивно оцінити результати діяльності підприємства та її ефективність. Основні економічні показники діяльності підприємства представлені в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Фінансово-економічні показники діяльності підприємства

№	Показник	Один, вим.	Роки		
			2021	2022	2023
1	2	3	4	5	6
1.	Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	тис. грн.	34182,6	16026,6	29621,3
2.	Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	28541,7	10494,5	23733,0
3.	Валовий прибуток	тис. грн.	-	-	-
4.	Чистий прибуток	тис. грн.	349,1	29,9	410,9
5.	Витрати (доходи) з податку на прибуток	тис. грн.	76,7	7,9	91,5
6.	Рентабельність реалізованої продукції	%	1,02	0,19	1,39
7.	Фонд оплати праці	тис. грн.	2543,4	2540,3	2538,1
8.	Середньооблікова чисельність працюючих	чол.	17	16	14
9.	Середньомісячна заробітна плата одного працюючого	грн.	12467,6	13230,7	15107,7
10.	Продуктивність праці	тис. грн./особу	2010,7	1001,7	2115,8
11.	Середньорічна вартість основних засобів	тис. грн.	8027,2	8094,2	8183,4
12.	Фондовіддача	грн./грн.	4,26	1,98	3,62
13.	Фондомісткість	грн./грн.	0,23	0,51	0,28
14.	Фондоозброєність	грн./грн.	472,2	505,9	584,5
15.	Фондорентабельність	%	4,35	0,37	5,02
16.	Середньорічна вартість оборотних активів	тис. грн.	3711,6	4991,9	5530,6
17.	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	-	9,21	3,21	5,36
18.	Коефіцієнт завантаження оборотних активів	-	0,11	0,31	0,19
19.	Тривалість обороту,	дні	39	112	67
20.	Середньорічна вартість дебіторської заборгованості	тис. грн.	537,7	569,6	504,7
21.	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	обороту	63,6	28,1	58,7
22.	Середньорічна вартість кредиторської заборгованості	тис. грн.	1075,1	1990,8	2147,4
23.	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	-	31,8	8,1	13,8
24.	Власний капітал	тис. грн.	5538,6	5556,7	5873,7
25.	Загальна вартість активів	тис. грн.	6819,7	8309,6	7415,6
26.	Коефіцієнт автономії	-	0,81	0,67	0,79
27.	Коефіцієнт фінансової залежності	-	1,23	1,50	1,26
28.	Коефіцієнт маневрування власного капіталу	-	0,74	1,06	0,88
29.	Коефіцієнт фінансової стійкості	-	0,81	0,67	0,79
30.	Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	-	3,18	2,15	3,34

Протягом 2021–2023 років ТзДВ «Пластик» демонструвало стабільний фінансовий стан, прибутковість і рентабельність. Обсяг реалізованої продукції знизився у 2022 році на 18 156,0 тис. грн., але зріс у 2023 році на 13 594,7 тис. грн. порівняно з 2021 роком. Собівартість продукції змінювалася аналогічно. Фонд оплати праці поступово зменшувався, а середньоспискова чисельність працівників скорочувалася з 17 осіб у 2021 році до 14 осіб у 2023 році.

Середньорічна вартість основних фондів зростала, а фондвіддача зменшилася у 2022 році, але відновилася у 2023 році. Коефіцієнт автономії збільшився з 31% у 2021 році до 71% у 2023 році, що свідчить про підвищення фінансової незалежності. Коефіцієнти фінансової стійкості та поточної ліквідності залишалися в межах нормативу.

У сфері природоохоронної діяльності ТзДВ «Пластик» дотримується нормативних актів, спрямованих на збереження і відновлення лісів.

2.2. Практичні аспекти ведення обліку необоротних активів

Необоротні активи – це довгострокові ресурси, що забезпечують здатність підприємства здійснювати господарську діяльність. До них належать основні засоби, нематеріальні активи, інвестиційна нерухомість, довгострокові фінансові вкладення та інші ресурси, які використовуються понад один рік або операційний цикл. Їх облік забезпечує контроль за рухом, збереженням та ефективним використанням активів, а також правильне їх відображення у фінансовій звітності.

Основні завдання обліку необоротних активів включають:

- контроль за рухом активів: забезпечення достовірного обліку всіх операцій з надходження, використання, переоцінки та вибуття активів;
- визначення реальної вартості: точне відображення первісної, справедливої або залишкової вартості активу для забезпечення достовірності фінансової звітності;

- організація амортизації: розрахунок та нарахування амортизації для перенесення вартості активу на витрати;
- забезпечення збереження: контроль за належним технічним станом активів та їх охороною;
- аналіз ефективності використання: оцінка продуктивності активів з метою оптимізації витрат та підвищення рентабельності;
- формування звітності: підготовка необхідних даних для фінансових звітів.

Облік необоротних активів здійснюється на підставі первинних документів.

Первинні документи обліку основних засобів забезпечують:

- своєчасне відображення руху основних засобів для обчислення бухгалтерської та податкової амортизації;
- дані про ремонт, модернізацію та інші поліпшення об'єктів;
- контроль за станом і збереженням об'єктів на місцях зберігання й експлуатації.

Форми первинних документів наведені в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Первинні документи з обліку основних засобів

Типова форма	Назва документу	Примітки
1	2	3
ОЗ-1	Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів	Складається на кожен об'єкт окремо, а на декілька - лише коли об'єкти однотипні, мають однакову вартість і прийняті одночасно на відповідальне зберігання однією і тією ж особою
ОЗ-2	Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів	Зазначаються технічна характеристика та первісна вартість об'єкту. Актом такої форми оформлюється приймання завершених робіт після добудови, реконструкції або модернізації основних засобів
ОЗ-3	Акт на списання основних засобів	Після ліквідації основних засобів і складання актів на списання основних засобів перший примірник передається до бухгалтерії, де на його підставі робиться запис до інвентарного списку основних засобів
ОЗ-4	Акт на списання автотранспортних засобів	Складається в двох примірниках, підписують члени комісії, затверджує керівник підприємства або уповноважена на це особа

Продовження таблиці 2.10

1	2	3
ОЗ-5	Акт про установку, пуск та демонтаж будівельної машини	Складається при встановленні, запуску і демонтажу будівельної машини, що взята напрокат.
ОЗ-6	Інвентарна картка обліку основних засобів	Здійснюються записи на підставі актів приймання-передачі основних засобів та акту на списання основних засобів, у випадках: для обліку окремих об'єктів основних засобів, для групового обліку однотипних об'єктів основних засобів, які надійшли в експлуатацію в одному календарному місяці і мають одне і те ж виробничо-господарське призначення, технічну характеристику і вартість.
ОЗ-7	Опис інвентарних карток з обліку основних засобів	Застосовується для реєстрації інвентарних карток. Ця форма складається в одному примірнику в бухгалтерії
ОЗ-8	Картка обліку руху засобів за основних засобів	Застосовується для обліку руху основних класифікаційними групами. Відкривається в бухгалтерії в одному примірнику
ОЗ-9	Інвентарний список основних засобів	Застосовується в місцях експлуатації основних засобів для обліку кожного об'єкта за матеріально відповідальними особами.
ОЗ-14, ОЗ-15, ОЗ-16	Розрахунок амортизації основних засобів	Використовується при нарахуванні зносу основних засобів
НА-1	Акт введення в господарський оборот об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів	Складається в одному примірнику на кожний окремий приймальною об'єкт приймальною комісією, призначеною наказом (розпорядженням) власника або уповноваженого органу (посадової особи), який здійснює керівництво підприємством
НА-2	Інвентарна картка обліку об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів	Ведеться в бухгалтерії на кожний об'єкт чи групу об'єктів права інтелектуальної власності, заповнюється в одному примірнику на основі форми НА-1
НА-3	Акт вибуття (ліквідації) об'єкта права інтелектуальної власності у складі НА-І нематеріальних активів	Складається у двох примірниках комісією, призначеною наказом (розпорядженням) власника або уповноваженого органу (посадової особи), який здійснює керівництво підприємством, підписується головою та членами комісії, особою, що була відповідальною за використання об'єкта права інтелектуальної власності, затверджується керівником підприємства чи особою на те уповноваженою
НА-4	Інвентаризаційний опис об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів	Складається одному примірнику для оформлення даних інвентаризації окремо за кожним місцезнаходженням об'єктів права інтелектуальної власності та за кожною особою, відповідальною за використання об'єктів права інтелектуальної власності.

Документальне оформлення операцій з обліку основних засобів забезпечує обмін інформацією між первинними документами, регістрами синтетичного та аналітичного обліку й звітністю. Схема цього процесу наведена на рис. 2.5.

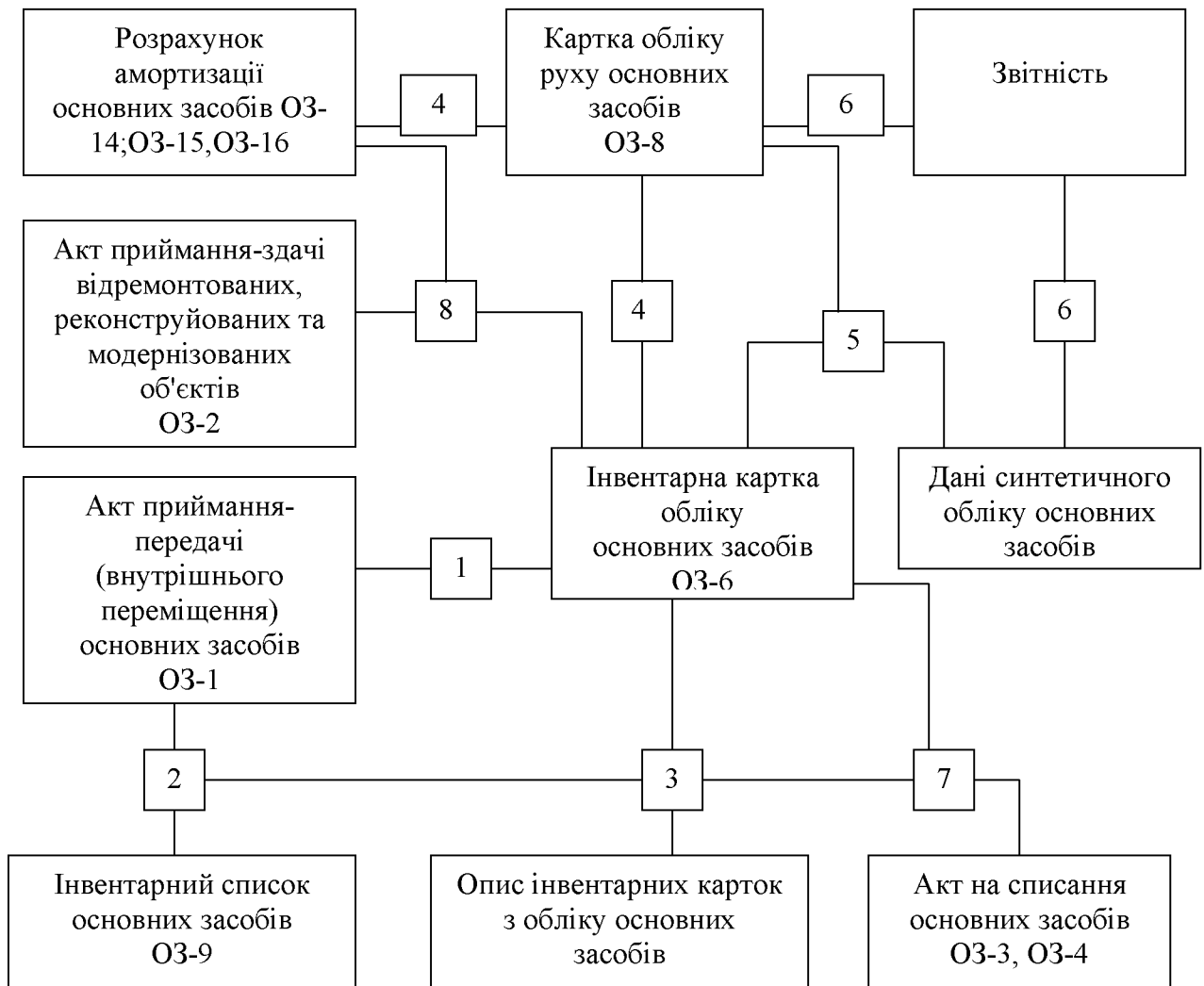

Рис. 2.5. Схема документообороту основних засобів

Для кожного первинного документа складається графік документообігу, що визначає строки їх оформлення та передачі. Виконавці повинні мати витяг з графіка із переліком документів, строками передачі та відповідними підрозділами.

Первинний облік основних засобів виконується послідовно: подія чи явище спостерігається, оцінюється в натуральному та вартісному вимірах, а отримані дані фіксуються у відповідних документах (рис. 2.6).

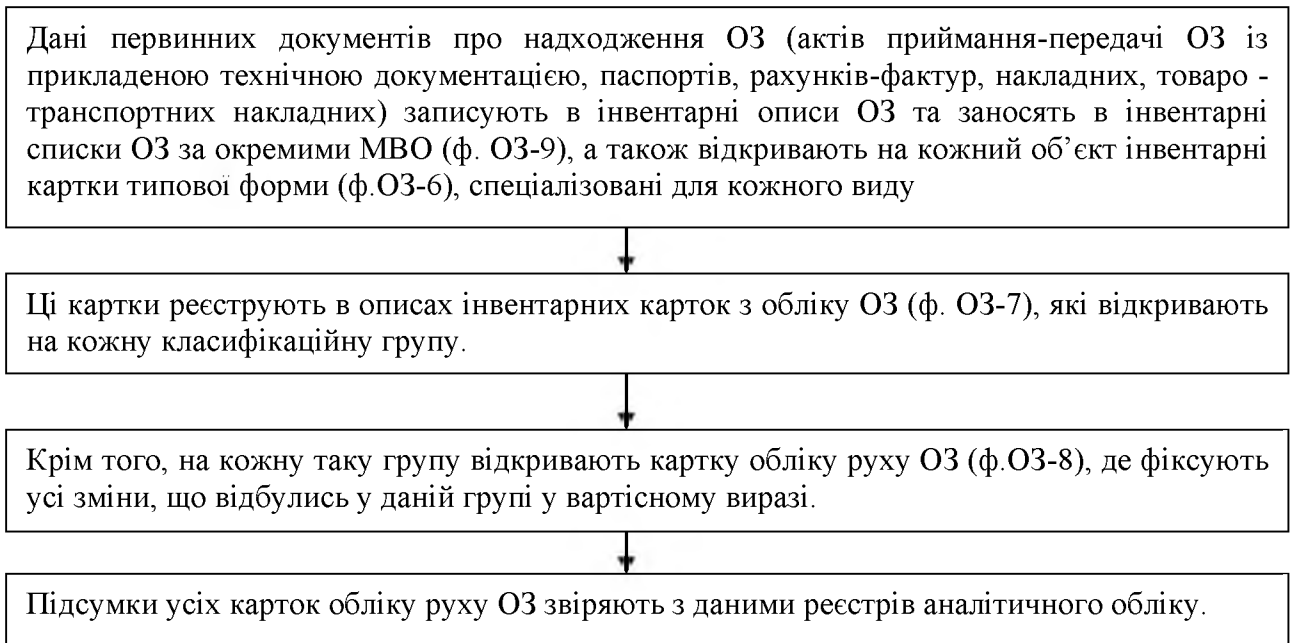

Рис. 2.6. Послідовність ведення обліку ОЗ

Одне з головних завдань бухгалтерського обліку – забезпечення збереження майна власника шляхом ефективної організації аналітичного обліку, що передбачає закріплення окремих складових майна за матеріально відповідальними особами. Облік необоротних активів ведеться на рахунках класу 1 «Необоротні активи» (рис. 2.7).

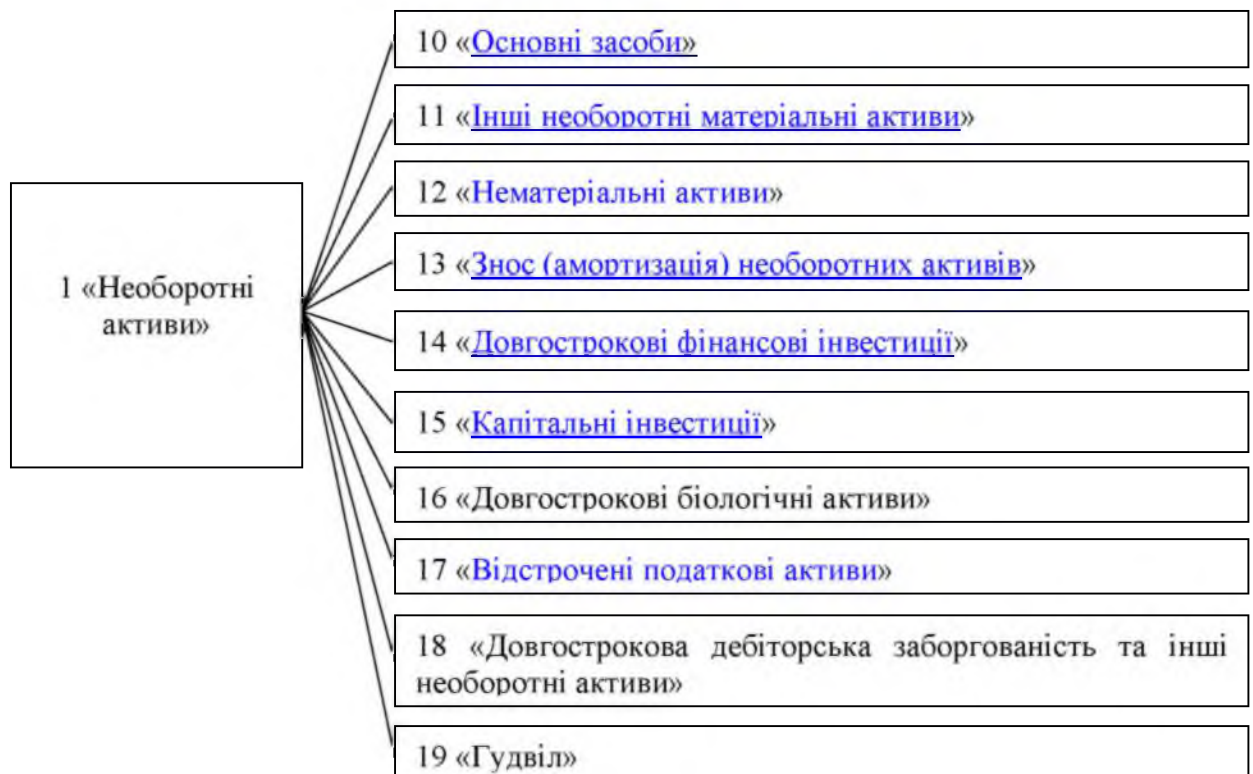

Рис. 2.7. Рахунки класу 1 «Необоротні активи»

На ТЗДВ «Пластик» у складі необоротних активів є основні засоби, нематеріальні активи і у 2023 році інші необоротні активи.

Для обліку основних засобів використовується рахунок 10 «Основні засоби» (Рис. 2.8).

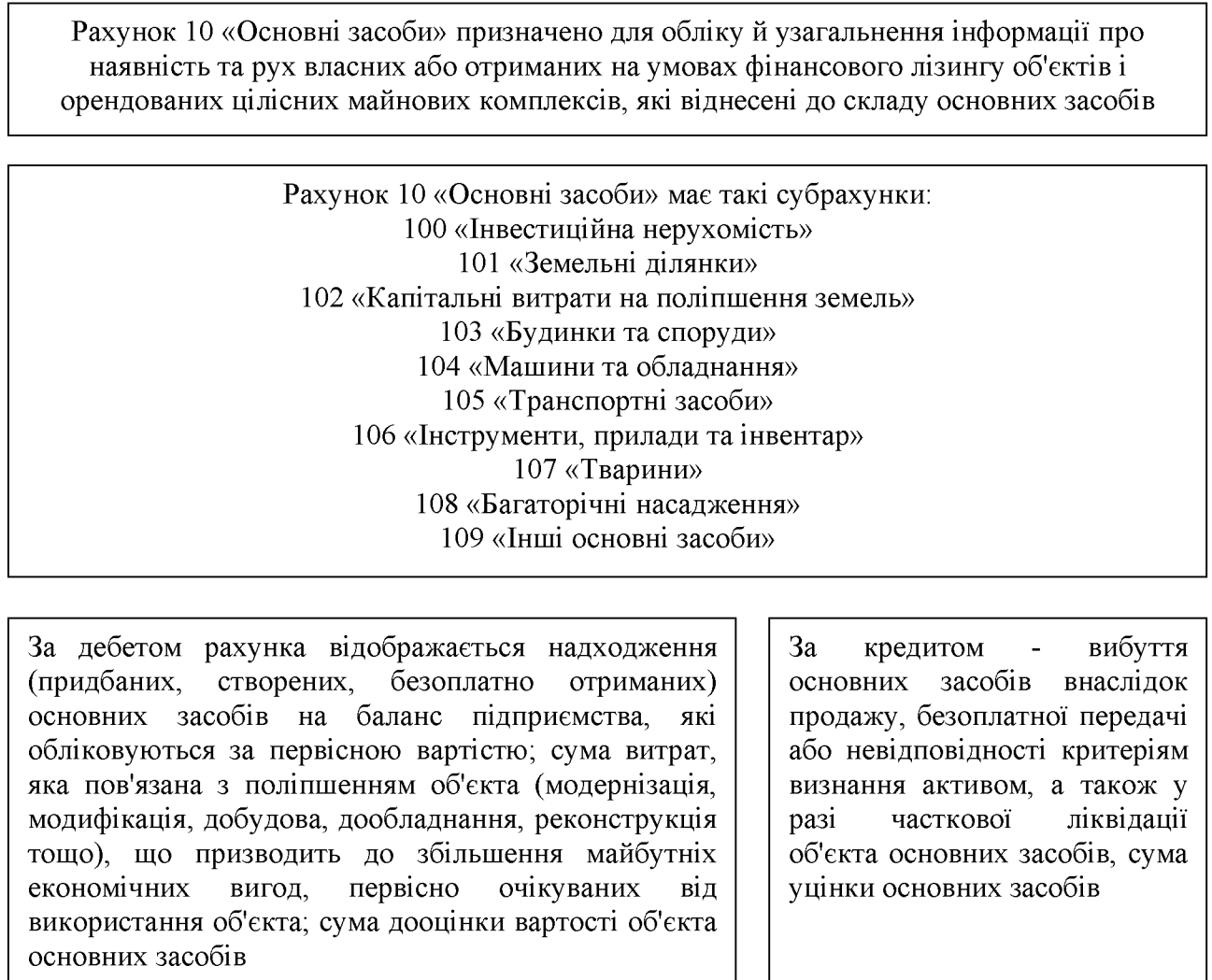

Рис. 2.8. Характеристика рахунку 10

Аналітичний облік основних засобів здійснюється окремо для кожного об'єкта.

Для обліку та узагальнення інформації про наявність і рух інших необоротних матеріальних активів, які не входять до складу об'єктів обліку на рахунку 10 використовується рахунок 11 (рис. 2.9).

Рахунок 11 «Інші необоротні матеріальні активи» призначено для обліку та узагальнення інформації про наявність та рух інших необоротних матеріальних активів, які не відображені у складі об'єктів обліку на рахунку 10 «Основні засоби».

Рахунок 11 «Інші необоротні матеріальні активи» має такі субрахунки:

- 111 «Бібліотечні фонди»
- 112 «Малоцінні необоротні матеріальні активи»
- 113 «Тимчасові (нетитульні) споруди»
- 114 «Природні ресурси»
- 115 «Інвентарна тара»
- 116 «Предмети прокату»
- 117 «Інші необоротні матеріальні активи»

За дебетом рахунку відображається надходження (придбаних, створених, безоплатно отриманих інших необоротних матеріальних активів на підприємство (за первісною вартістю); сума витрат, яка пов'язана з поліпшенням об'єкта (реконструкція, модернізація), що приводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єкта; сума дооцінки вартості об'єкта необоротних матеріальних активів.

За кредитом рахунку відображаються вибуття інших необоротних матеріальних активів внаслідок продажу, безоплатної передачі або невідповідності критеріям визнання активом, а також у разі часткової ліквідації об'єкта та сума їх уцінки.

Рис. 2.9. Характеристика рахунку 11

Аналітичний облік здійснюється окремо для кожного об'єкта цих активів.

Для обліку нематеріальних активів призначено рахунок 12 (Рис. 2.10).

Рахунок 12 «Нематеріальні активи» призначений для обліку та узагальнення інформації про наявність та рух нематеріальних активів.

Рахунок 12 «Нематеріальні активи» має такі субрахунки:

- 121 «Права користування природними ресурсами»
- 122 «Права користування майном»
- 123 «Права на комерційні позначення»
- 124 «Права на об'єкти промислової власності»
- 125 «Авторське право та суміжні з ним права»
- 127 «Інші нематеріальні активи»

За дебетом рахунку відображається придбання або отримання в результаті розробки (від інших фізичних або юридичних осіб) нематеріальних активів, які обліковуються за первісною вартістю, та сума дооцінки таких активів

За кредитом - вибуття внаслідок продажу, безоплатної передачі або неможливості отримання підприємством надалі економічних вигод від його використання та сума уцінки нематеріальних активів.

Рис. 2.9. Характеристика рахунку 12

На підприємствах аналітичний облік нематеріальних активів ведеться за їх інвентарними об'єктами та видами (таблиця 2.11).

Таблиця 2.11

Елементи аналітичного обліку нематеріальних активів

Субрахунки до рахунку 12 «Нематеріальні активи»	Розрізи аналітичного обліку
1	2
121 «Права користування природними ресурсами»	У розрізі видів природних ресурсів і матеріально відповідальних осіб
122 «Права користування майном»	У розрізі об'єктів майна, місць зберігання і матеріально відповідальних осіб
123 «Права на знаки для товарів і послуг»	У розрізі класифікації прав
124 «Права на об'єкти промислової власності»	У розрізі класифікації прав і матеріально відповідальних осіб
125 «Авторські та суміжні з ними права»	У розрізі класифікації прав
127 «Інші нематеріальні активи»	У розрізі класифікації прав

Основні засоби, що надходять на підприємство, обліковуються як капітальні інвестиції. Усі витрати на придбання або створення необоротних активів, які формують їхню первісну вартість, накопичуються на рахунку 15 (рис. 2.10).

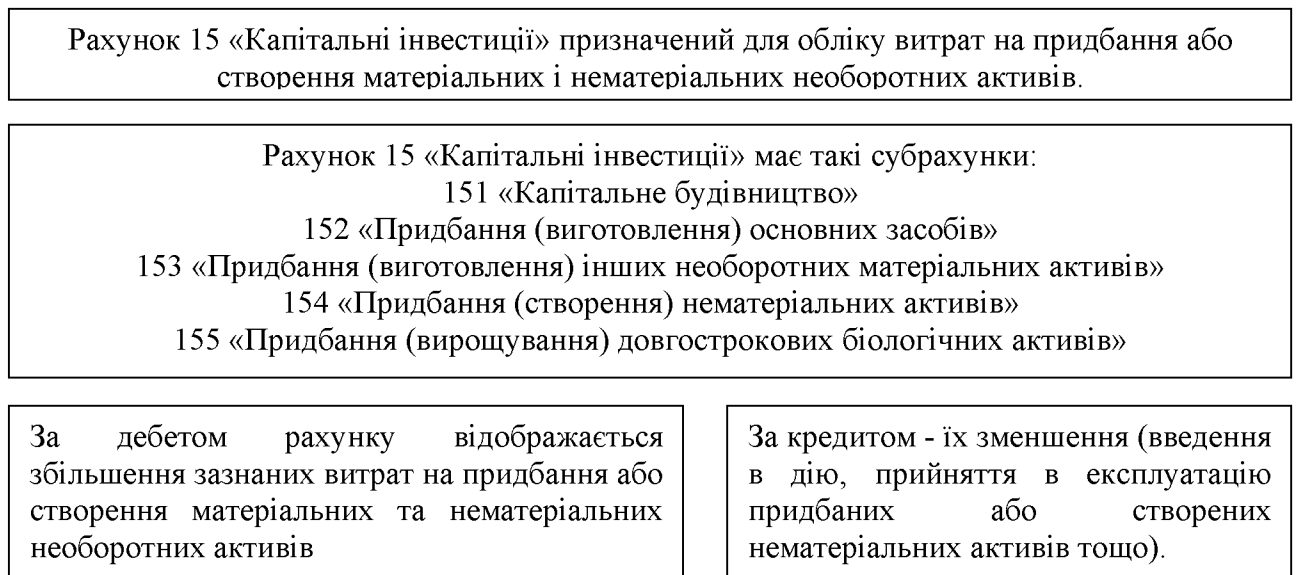

Рис. 2.10. Характеристика рахунку 12

Списання первісної вартості об'єкта з кредиту рахунку 15 здійснюється на підставі акта приймання-передачі, складеного комісією, визначеною наказом керівника підприємства, і затвердженого керівником.

Аналітичний облік капітальних інвестицій здійснюється за видами основних засобів, інших матеріальних необоротних активів, нематеріальних активів, а також за окремими об'єктами капітальних вкладень (інвентарними об'єктами).

Списання основних засобів здійснюється за рахунок нарахованого зносу, а недоамортизована частина враховується у фінансовому результаті як прибуток або збиток.

Для обліку зносу призначено рахунок 13 (Рис. 2.11).

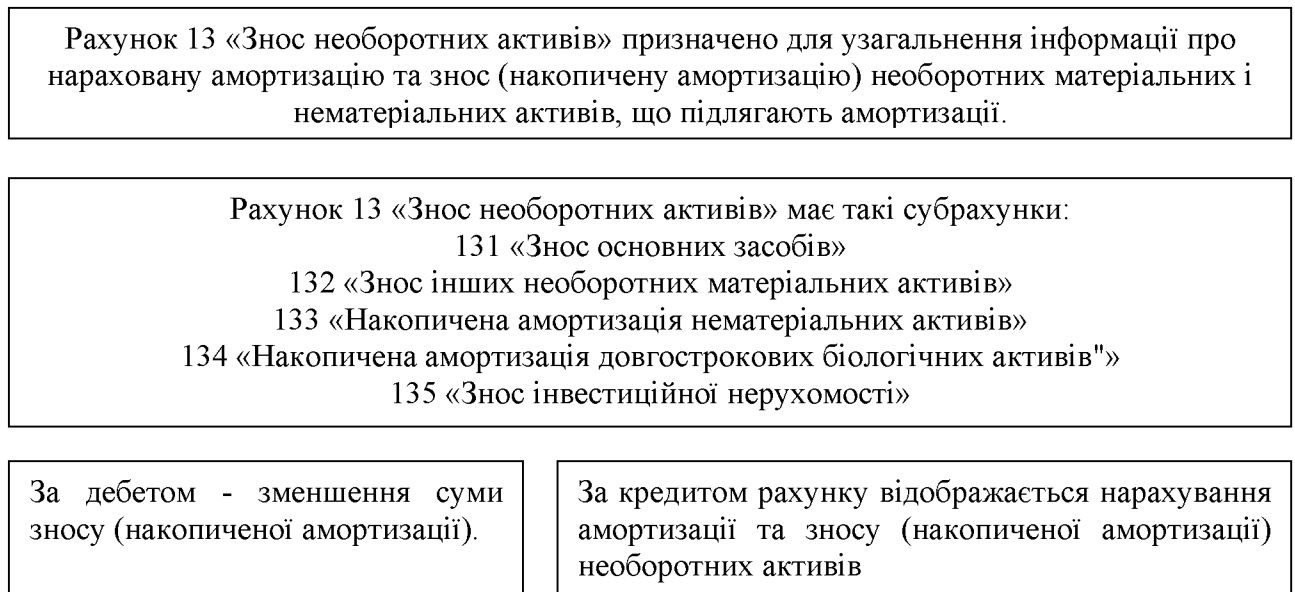

Рис. 2.11. Характеристика рахунку 12

Аналітичний облік зносу (накопиченої амортизації) необоротних активів ведеться окремо за видами основних засобів, інших матеріальних необоротних активів та нематеріальних активів.

Списання з балансу здійснюється, якщо об'єкт не підлягає відновленню або його передача чи продаж економічно не вигідні. Для цього створюється комісія, яка складає акт про ліквідацію основного засобу, зазначаючи причини списання, дані огляду та можливість подальшого використання запчастин, матеріалів чи деталей.

Ліквідація основних засобів оформляється актом, до якого додаються:

- накладна на оприбуткування матеріальних цінностей, отриманих після ліквідації;
- реєстри аналітичного обліку вибулих основних засобів.

Фінансовий результат від вибуття визначається як різниця між доходом від вибуття, залишковою вартістю, непрямими податками та витратами, пов'язаними з вибуттям. Прибуток або збиток відображають у складі інших доходів або витрат у Звіті про фінансові результати.

У разі списання через надзвичайну подію (аварію, пожежу тощо) відповідний прибуток або збиток відображається як фінансовий результат від надзвичайних подій.

Під час експлуатації основні засоби фізично і морально зношуються. Їхня вартість поступово передається на собівартість нового продукту через знос, що частково компенсує витрати підприємства на придбання основних засобів.

У разі часткової ліквідації первісна (або переоцінена) вартість і знос об'єкта зменшуються на суму ліквідованої частини.

Основні засоби приносять економічні вигоди протягом кількох років, тому їх вартість розподіляється між звітними періодами шляхом амортизації. Мінімально допустимі строки корисного використання для різних груп основних засобів встановлені ПКУ, а конкретний строк визначається наказом підприємства при визнанні активу.

З 01.04.2011 р. платник податків самостійно визначає строк корисного використання, враховуючи дату введення в експлуатацію, але не менше мінімально встановлених строків.

Метод амортизації слід переглядати, якщо змінюється очікуваний спосіб отримання економічних вигод. Новий метод починає застосовуватися з наступного місяця після внесення змін.

Кореспонденція рахунків з обліку необоротних активів представлена в таблиці 2.12.

Таблиця 2.12

Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку необоротних активів

№ п/п	Зміст господарських операцій	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
Облік придбання основних засобів за грошові кошти			
1	Відображено вартість основних засобів за договором постачання	15	631
2	Відображено суму ПДВ	641	631
3	Сплачено постачальнику	631	311
4	Відображено суму транспортних та посередницьких послуг, пов'язаних з придбанням основних засобів	15	68
5	Відображено суму ПДВ	641	68
6	Сплачено послуги транспортної організації	68	311
7	Зараховано придбані основні засоби на баланс	10	15
Облік надходження основних засобів в якості внеску до статутного капіталу			
8	Відображено справедливу вартість основних засобів (неоплаченого капіталу) узгоджену засновниками	46	40
9	Одержані основні засоби в рахунок внеску частки засновника в статутному капіталі	10	46
Облік надходження основних засобів			
10	Проведено передоплату постачальнику за основні засоби	63	31
11	Відображено надходження від постачальника придбаних основних засобів	15	63
12	Відображено суму транспортних та посередницьких послуг, пов'язаних з придбанням основних засобів	15	68
13	Відображено суму дооцінки основних засобів	10	423
14	Відображено вартість безплатно одержаних основних засобів	10	424
15	Відображено дохід у сумі нарахованої амортизації по безоплатно одержаних основних засобів	424	745
16	Одержані основні засоби в рахунок внеску засновника частки в статутному капіталі	10, 46	46, 40
17	Одержані пені, штрафи, неустойки від інших підприємств у вигляді основних засобів	10	715
18	Одержано дивіденди від інших підприємств у вигляді основних засобів	10	731
19	Оприбутковано лишки основних засобів, виявлених в результаті інвентаризації	10	746
Облік вибуття основних засобів			
20	Відображено списання нарахованого зносу при вибутті основних засобів	13	10
21	Відображено залишкову вартість об'єкта основних засобів		
	- при їх реалізації	972	10
	- при їх списанні	976	10
	- при безповоротному виведенні з ладу об'єкта внаслідок стихійного лиха.	991	10

Продовження таблиці 2.12

1	2	3	4
Облік надходження (придбання) нематеріальних активів			
22.	Отримано об'єкт нематеріальних активів:		
	- від підприємства – платника податку на додану вартість (далі – ПДВ) за вартістю придбання без ПДВ	154	63
	- на суму ПДВ за операцією	641	63
	- від підприємства – неплатника ПДВ за вартістю придбання	154	63
	- підприємством – неплатником ПДВ за вартістю придбання	154	63
23.	Виконано сторонньою організацією для підприємства роботи, безпосередньо пов'язані зі створенням об'єкта нематеріальних активів та доведенням його до стану, в якому цей об'єкт придатний для використання за призначенням:		
	- підприємством – платником ПДВ за сумою платежу без ПДВ	154	63
	- на суму ПДВ за операцією	641	63
	- підприємством – неплатником ПДВ за сумою платежу	154	63
	- для підприємства – неплатника ПДВ за вартістю придбання	154	63
24.	Включення фінансових витрат до вартості кваліфікаційного активу	154	95
25.	Уведення в господарський оборот об'єкта нематеріальних активів	12	154
26.	Оприбуткування внесків учасників (засновників) до статутного капіталу підприємства	12	46
Облік надходження нематеріальних активів, створених господарським способом			
27.	Вартість матеріалів, використаних для створення об'єкта нематеріальних активів	154	20
28.	Заробітна плата працівників, зайнятих створенням об'єкта нематеріальних активів	154	661
29.	Відрахування на соціальні заходи	154	65
30.	Інші прямі витрати, безпосередньо пов'язані зі створенням об'єкта нематеріальних активів	154	133, 22, 68
31.	Уведення в господарський оборот створеного підприємством об'єкта нематеріальних активів	12	154
Облік безоплатно одержаних нематеріальних активів			
32.	Оприбуткування безоплатно одержаного об'єкта нематеріальних активів (справедлива вартість)	12	424

У податковому обліку основними засобами вважаються матеріальні активи, зокрема запаси корисних копалин, які використовуються в господарській діяльності, мають вартість понад 6000 грн., строк корисного використання понад рік (або операційний цикл, якщо він довший), та поступово зменшуються через фізичний або моральний знос. До основних засобів не належать: земля, незавершені капітальні інвестиції, автомобільні дороги

загального користування, бібліотечні й архівні фонди, матеріальні активи вартістю до 6000 грн., невиробничі основні засоби та нематеріальні активи.

Необоротні матеріальні активи вартістю до 6000 грн. у податковому обліку належать до інших необоротних активів (наприклад, МНМА).

Податковий кодекс поділяє основні засоби та інші необоротні активи на 16 груп. Для 12 груп встановлено мінімальні строки амортизації, для решти 4 (земля, бібліотечні фонди, Національний архівний фонд, МНМА, природні ресурси) такі строки не передбачено.

Витрати на придбання, ремонт, реконструкцію, модернізацію та інші поліпшення невиробничих основних засобів не амортизуються в податковому обліку, проте в бухгалтерському обліку вони амортизуються на загальних підставах.

Отже, облік основних засобів має свої особливості залежно від їхнього виду та призначення. Правильно організований облік необоротних активів є критичним для достовірності фінансової звітності та ефективного управління майном підприємства. Застосування сучасних методів обліку, автоматизації процесів та дотримання нормативних вимог сприяють покращенню фінансових результатів і загальної стійкості підприємства.

2.3. Пріоритетні напрями удосконалення обліку необоротних активів

Сучасні економічні реалії потребують дослідження проблем відображення нових об'єктів у складі активів підприємств, зокрема нематеріальних об'єктів, які не мають фізичної форми. До таких активів належать як поточні, так і довготермінові об'єкти, наприклад, програмні продукти. Їх облік ускладнюється через відсутність чітких методичних розробок і суперечливі думки фахівців.

Зміна методології обліку необоротних немонетарних активів у сучасних умовах ринкової економіки підвищує роль бухгалтерського обліку як засобу отримання достовірної інформації про активи й зобов'язання підприємства.

Важливо деталізувати поняття й ознаки необоротних активів, визначати їх вартісні параметри та розробляти форми відображення інформації для забезпечення потреб користувачів бухгалтерської звітності.

Удосконалення обліку необоротних активів є важливою складовою ефективного управління підприємством, оскільки ці активи відіграють ключову роль у забезпеченні його виробничого потенціалу та економічної стабільності. Враховуючи сучасні виклики та тенденції, можна виділити кілька пріоритетних напрямів розвитку обліку необоротних активів.

1. Автоматизація облікових процесів

Першочерговим завданням є впровадження сучасних інформаційних систем для автоматизації обліку необоротних активів. Використання спеціалізованого програмного забезпечення дозволяє значно скоротити час на виконання рутинних операцій, підвищити точність даних та забезпечити доступ до інформації в режимі реального часу. Це особливо актуально для великих підприємств із великою кількістю об'єктів необоротних активів.

2. Підвищення якості аналітичного обліку

Аналітичний облік необоротних активів потребує деталізації. Необхідно вести облік кожного об'єкта за видами, місцем знаходження, строком корисного використання, технічним станом та іншими важливими характеристиками. Це дозволяє отримувати повну інформацію для прийняття управлінських рішень і підвищує контроль за станом активів.

3. Оптимізація методів амортизації

Один із важливих напрямів удосконалення обліку — вибір оптимального методу амортизації для кожної групи необоротних активів. Періодичний перегляд методів нарахування амортизації відповідно до зміни умов експлуатації чи економічної вигоди дозволяє точніше відображати реальну вартість активів у фінансовій звітності.

4. Уніфікація облікової політики

Важливим є розробка чіткої облікової політики щодо необоротних активів, яка враховувала б особливості діяльності підприємства та відповідала б

національним і міжнародним стандартам обліку. Уніфікація правил дозволить зменшити розбіжності між бухгалтерським і податковим обліком, що спрощує підготовку звітності.

5. Періодичний контроль і переоцінка активів

Для забезпечення актуальності даних про необоротні активи важливо проводити регулярну інвентаризацію, технічний огляд і переоцінку активів. Це дозволяє уникнути обліку неіснуючих або фізично зношених об'єктів і підвищує достовірність фінансової інформації.

6. Інтеграція екологічних та соціальних аспектів

Удосконалення обліку має враховувати сучасні вимоги щодо екологічної та соціальної відповідальності. Наприклад, урахування витрат на утилізацію активів, що вийшли з експлуатації, або врахування впливу на довкілля при модернізації.

7. Навчання персоналу

Ще одним пріоритетом є підвищення кваліфікації працівників бухгалтерських служб. Постійні зміни у законодавстві, стандартах обліку та технологіях вимагають від персоналу знань і навичок для ефективного ведення обліку необоротних активів.

Для ефективного обліку необоротних активів слід деталізувати основні етапи: ідентифікацію, класифікацію, оцінювання, вибір критеріїв і способів амортизації, а також методика обліку для визначення фінансового результату.

Активи підприємства відображаються в балансі, проте поняття «майно» і «активи» не є тотожними. Активи — це витрати, спрямовані на отримання майбутніх доходів, що відповідає визначенню за МСФЗ.

«Електронне майно» можна визначити як нематеріальне майно, пов'язане з фізичними ресурсами комп'ютерів і мереж. Частина таких витрат пов'язана з реальним майном, інша — із «віртуальними активами». Баланс активів поділяється на оборотні, необоротні та «віртуальні активи».

Сучасна економіка характеризується стрімким розвитком цифрової економіки та діджитал-простору, зокрема електронних платіжних засобів і

грошей. Особливої уваги потребує облік необоротних немонетарних активів, які займають значну частку у вартості активів підприємств. До них належать програми для ЕОМ, електронні бази даних, сайти (інтернет-магазини, електронні ЗМІ тощо), тісно пов'язані з комп'ютерними мережами.

Для зручності аналізу та обліку пропонується об'єднати ці об'єкти в окрему групу «Електронне майно», що має теоретичне й практичне обґрунтування. Ці активи не є ні речами, ні майновими правами, однак обсяги інвестицій у них і обороти від інтернет-продажів сягають сотень мільйонів доларів. Таке групування дозволить уточнити поняття й значення терміна «нематеріальні активи».

Отже, впровадження зазначених напрямів удосконалення дозволить підприємствам забезпечити прозорість і точність обліку необоротних активів, ефективно використовувати ресурси, оптимізувати управління та прийняття рішень. Це створює підґрунтя для сталого розвитку та підвищення конкурентоспроможності бізнесу.

Висновки до розділу 2

Облік необоротних активів є одним із ключових напрямів бухгалтерського обліку на підприємстві. Ці активи складають значну частку ресурсів підприємства, забезпечуючи його виробничий потенціал і фінансову стабільність. Сучасні умови господарювання, зокрема розвиток цифрової економіки, ставлять нові виклики перед обліком необоротних активів, зокрема нематеріальних. Це вимагає вдосконалення методів обліку, адаптації до міжнародних стандартів і врахування специфіки діяльності підприємства.

У цьому розділі було проведено аналіз особливостей обліку необоротних активів на прикладі ТзДВ «Пластик». Дослідження показало, що підприємство демонструє позитивні фінансові результати, однак має труднощі, пов'язані зі зносом основних засобів і зниженням їх придатності. Це потребує особливої уваги для ефективного використання ресурсів.

Ефективна організація обліку необоротних активів спрямована на забезпечення достовірності фінансової звітності, контроль за рухом активів, їх реальну оцінку й відображення в облікових регістрах. При цьому сучасні виклики, такі як ускладнення обліку нематеріальних активів, вимагають впровадження нових підходів. Наприклад, запропоновано створити окрему групу активів під назвою «Електронне майно», до якої можна віднести програмні продукти, електронні бази даних та інші нематеріальні об'єкти, що тісно пов'язані з інформаційними технологіями.

Значна увага приділена вдосконаленню методів обліку необоротних активів. Серед рекомендацій: автоматизація облікових процесів, перегляд методів амортизації відповідно до економічної вигоди від активу, деталізація аналітичного обліку для кожного об'єкта та уніфікація облікової політики відповідно до міжнародних стандартів.

Підсумовуючи, варто зазначити, що удосконалення обліку необоротних активів має вагомим економічне значення. Це дозволяє підприємству ефективно управляти своїми ресурсами, забезпечувати прозорість фінансової звітності, підвищувати конкурентоспроможність і сприяти стабільному розвитку в умовах сучасної економіки.

РОДІЛ 3.

АУДИТ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА ТЗДВ «ПЛАСТИК»

3.1. Методичні прийоми аудиту необоротних активів

Облік необоротних активів є одним із ключових аспектів ефективного управління ресурсами підприємства, адже ці активи забезпечують основну матеріально-технічну базу для його діяльності. Водночас аудит необоротних активів відіграє вирішальну роль у забезпеченні достовірності інформації про стан, рух і використання цих активів, що необхідно для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Аудит необоротних активів спрямований на перевірку відповідності облікових даних нормативним вимогам, виявлення потенційних ризиків, оптимізацію використання активів і вдосконалення управлінських процесів.

Аудит необоротних активів охоплює широкий спектр питань, включаючи перевірку їх наявності, оцінки, класифікації, руху та ефективності використання. Основною метою аудиту є забезпечення достовірності облікових даних і підтвердження відповідності здійснених операцій нормативним документам та стандартам обліку.

Метою аудиту необоротних активів є встановлення їхнього фактичного стану, перевірка правильності облікових записів і забезпечення відповідності фінансової звітності підприємства чинним нормативним актам.

Основними завданнями аудиту є:

- визначення відповідності класифікації необоротних активів нормативним вимогам;
- перевірка достовірності первинної документації та облікових записів;
- аналіз правильності оцінки активів і їхньої амортизації;
- виявлення невідповідностей у звітності або потенційних ризиків;
- надання рекомендацій щодо вдосконалення управління активами.

Аудит необоротних активів базується на таких принципах, як об'єктивність, повнота, прозорість, законність і системність. Ці принципи забезпечують всебічний підхід до перевірки інформації та гарантують достовірність результатів аудиту.

Основні методичні прийоми аудиту

- Перевірка документації: перевіряються первинні документи (акти приймання-передачі, накладні, договори), записи в реєстрах бухгалтерського обліку та фінансова звітність. Це дозволяє виявити відповідність записів нормативним вимогам та їхню точність.

- Інвентаризація: здійснюється зіставлення фактичної наявності активів із даними обліку. Під час інвентаризації перевіряються фізичний стан необоротних активів, їх відповідність обліковим характеристикам.

- Аналіз амортизації: аудиторі оцінюють вибір методу амортизації, його відповідність обліковій політиці підприємства та нормативним стандартам. Перевіряється правильність розрахунків та відображення амортизації у фінансовій звітності.

- Перевірка оцінки активів: оцінка необоротних активів аналізується на відповідність нормативним вимогам. Особлива увага приділяється достовірності визначення справедливої, залишкової та первісної вартості активів.

- Аналіз використання активів: оцінюється ефективність використання необоротних активів, виявляються резерви для підвищення їхньої продуктивності. Перевіряється стан активів, які не використовуються у виробництві або є зношеними.

- Оцінка внутрішнього контролю: аналізуються процедури, які підприємство використовує для моніторингу стану та руху необоротних активів. Це включає перевірку політик обліку, документального оформлення та управління активами.

Об'єкти, що підлягають аудиту необоротних активів, представлені на рис.

3.1.

Рис. 3.1. Об'єкти аудиту операцій з необоротними активами

Для ефективного проведення аудиторської перевірки необоротних активів важливе значення мають правильно організовані джерела інформації. До них відносяться як зовнішні документи, такі як нормативно-правові акти, акти державного контролю та договори, так і внутрішня документація підприємства, зокрема акти на списання, інвентарні картки обліку основних засобів, графіки амортизації та бухгалтерські регістри. Аналіз цих джерел дозволяє аудитору сформулювати обґрунтовані висновки щодо стану обліку та правильності відображення операцій з необоротними активами у фінансовій звітності.

Джерела інформації, які використовуються для аудиту операцій з необоротними активами, представлені на рис. 3.2. Вони включають первинні документи, реєстри бухгалтерського обліку, фінансову звітність, договори купівлі-продажу, оренди, акти приймання-передачі, а також дані інвентаризації та інші внутрішні документи підприємства, що забезпечують повноту перевірки та достовірність аудиторських висновків.

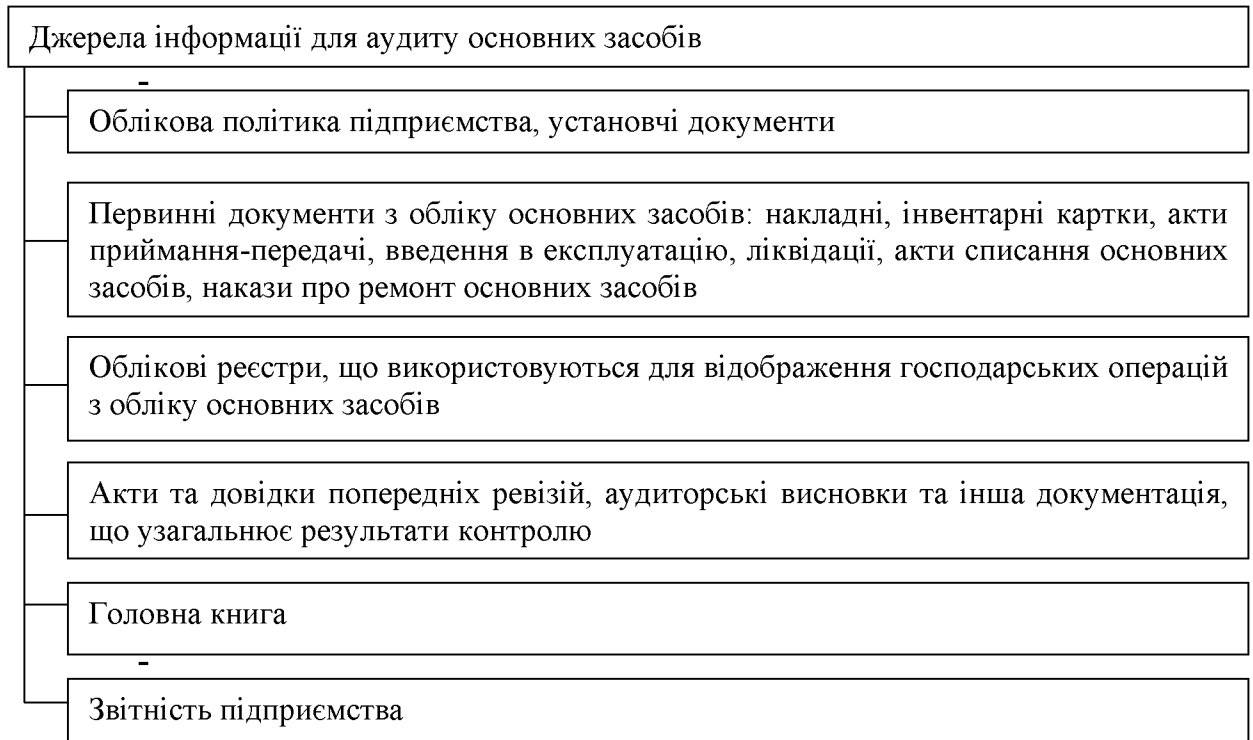

Рис. 3.2. Основні джерела інформації для аудиту основних засобів

Процес аудиту включає кілька стадій: інформаційно-методичну, структурну, процедурну та інформаційно-прогнозну. При перевірці обліку основних засобів аудиторів звертають увагу на:

- правильність документального оформлення та відображення операцій з основними засобами;
- розрахунок амортизації та її віднесення на собівартість продукції;
- списання недоамортизованої частини основних засобів на фінансові результати;
- нарахування орендної плати та її відображення у собівартості;
- правомірність списання витрат на ремонт;

- проведення інвентаризації та відображення її результатів;
- достовірність індексації вартості основних засобів;
- правомірність реалізації основних засобів і правильність їх оцінки.

Метою аудиту є отримання достатніх доказів для складання обґрунтованого висновку. Для цього використовуються різні аудиторські процедури.

Аудит необоротних активів здійснюється згідно з програмою, яка є документом організаційно-методичного характеру. Програма містить перелік основних питань, що перевіряються у логічній послідовності. У таблиці наведено основні аспекти аудиту необоротних матеріальних активів.

Таблиця 3.1

Перелік основних питань аудиту основних засобів, інших необоротних матеріальних активів [40, с. 234]

Досліджувані питання	Джерела інформації
1	2
Детальна перевірка даних реєстрів обліку основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, їх підрахунок	Інвентарні картки обліку основних засобів та інших необоротних матеріальних активів, відомості, журнали, машинограми тощо
Перевірка даних інвентаризації основних засобів, інших необоротних матеріальних активів і порівняння її результатів з даними аналітичного обліку	Інвентаризаційні описи та інвентарні картки обліку основних засобів, інших необоротних матеріальних активів
Аналіз правильності нарахування і амортизації згідно з відповідними 1 нормами та методами	Відомості, таблиці амортизаційних відрахувань, нормативні документи
Перевірка правильності віднесення нарахованої амортизації на відповідні рахунки з обліку витрат	Відомості розподілу амортизаційних відрахувань
Перевірка обґрунтування розподілу витрат, пов'язаних з покращанням основних засобів (ремонт, реконструкція і т.п.) і відображення цього на відповідних рахунках	Внутрішня звітність
Перевірка відображення залишків необоротних матеріальних активів у звітності	Фінансова та статистична звітність підприємства

Аудит необоротних матеріальних активів проводиться поетапно згідно з програмою перевірки. Спочатку аудитор аналізує систему обліку необоротних матеріальних активів на підприємстві та ідентифікує їхні види. Далі перевіряється правильність віднесення активів до необоротних, виходячи з

критеріїв законодавства. Аналізуються первинні документи з оприбуткування активів для підтвердження дотримання вимог законодавства.

Аудитор оцінює, чи відображаються активи на відповідних рахунках (10, 11), незалежно від джерела фінансування. Основні порушення при визнанні необоротних активів: віднесення до активів об'єктів, які не відповідають критеріям (завищення вартості, порушення принципу обачності), відсутність ймовірності отримання економічних вигод або недостовірність визначення вартості.

Первинні документи щодо руху основних засобів складаються комісією, до складу якої входять щонайменше три особи: головний бухгалтер, головний інженер, механік, а також представники підрозділів, де знаходяться або передаються об'єкти.

Таблиця 3.2

Перелік порушень ведення обліку інших необоротних матеріальних

№ з/п	Можливі порушення	Пункти П(С)БО, що порушуються
1	2	3
1	Включення до первісної вартості необоротних матеріальних активів (у разі придбання їх за кредитні позики) витрат на оплату відсотків за користування кредитом	п. 8 П(С)БО 7
2	Неправильне визначення собівартості оборотних активів, товарів, готової продукції при зарахуванні їх до складу необоротних матеріальних активів	п. 11 П(С)БО 7
3	Невключення різниці між залишковою та справедливою вартістю переданого об'єкта до складу витрат звітного періоду при отриманні необоротних матеріальних активів в обмін на подібні активи.	п. 12 П(С)БО 7
4	Збільшення вартості необоротних матеріальних активів на суму витрат, що здійснюються для підтримання об'єкта в робочому стані.	пп. 14-15 П(С)БО 7
5	Відсутність відомостей про зміну первісної вартості та суми зносу основних засобів, інших необоротних матеріальних активів в регістрах аналітичного обліку.	пп. 16-21 П(С)БО 7
6	Нарахування амортизації інших необоротних матеріальних активів: - щомісячно; - з дати надходження інших необоротних матеріальних активів на підприємство; - після дати вибуття інших необоротних матеріальних активів; - протягом календарного року (підприємствами з сезонним виробництвом).	пп. 23, 26-30 П(С)БО 7
7	Невиправдана зміна строку корисного використання (експлуатації) основних засобів, інших необоротних матеріальних активів.	пп. 24-25 П(С)БО 7
8	Безпідставне зменшення корисності інших необоротних матеріальних активів.	пп. 31-32 П(С)БО 7

З метою виконання цих завдань предметною сферою дослідження операцій з необоротними активами є отримання фактографічної інформації у процесі аудиту за напрямками, поданими у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Предметна сфера дослідження операцій з необоротними активами

№ з/п	Предметна сфера	Інформаційні джерела
1	2	3
1.	Дотримання критеріїв віднесення об'єктів до необоротних активів	Договори на придбання (створення) необоротного активу; нормативно-правові акти; охоронні і реєстраційні документи на об'єкти необоротних активів
2.	Документальне оформлення операцій з необоротними активами	Первинні документи щодо надходження необоротних активів, документи щодо відображення амортизаційних відрахувань, документи щодо внутрішнього переміщення необоротних активів, документи щодо вибуття необоротних активів
3.	Організація бухгалтерського обліку операцій з необоротними активами	Порядок формування первісної вартості необоротних активів; визначення терміну корисного використання необоротних активів; правильність нарахування амортизаційних відрахувань; терміни відображення в бухгалтерському обліку операцій щодо надходження, вибуття і амортизації необоротних активів, реєстри синтетичного та аналітичного обліку, результати проведених інвентаризацій, відображення в обліку надання і отримання прав на використання необоротних активів, наказ про облікову політику підприємства
4.	Розкриття інформації про необоротних активи в фінансовій звітності	Форми фінансової звітності
5.	Оподаткування операцій з необоротними активами	Методика визначення бази оподаткування по податку на прибуток, в частині операцій з необоротними активами, інформації щодо сум ПДВ

Аудит необоротних активів здійснюється за допомогою таких методів: фактична перевірка, опитування, порівняння, документальна перевірка, перерахунок та вибіркоче дослідження.

Аудитор оцінює облікову політику, методи амортизації, орендні операції та їх відображення у звітності, а також перевіряє склад і забезпеченість підприємства нематеріальними активами. На основному етапі перевіряються оцінка активів, їх належність, правдивість облікових даних і правильність

нарахування зносу. Особливу увагу приділяють встановленню власника активів для їх належного відображення.

Основні процедури включають контроль за дотриманням законодавства, перевірку документального оформлення, звіряння облікових даних і ефективності використання активів. У примітках до фінансової звітності мають бути розкриті дані про первісну вартість активів, методи амортизації, надходження, вибуття, переоцінку та інші показники.

Результати перевірки фіксуються у робочих документах аудитора, а на завершальному етапі складається висновок із рекомендаціями щодо усунення недоліків і використання резервів підприємства.

Аудит необоротних активів доцільно здійснювати за визначеною схемою, що враховує їхню природу та особливості обліку (рис. 3.3).

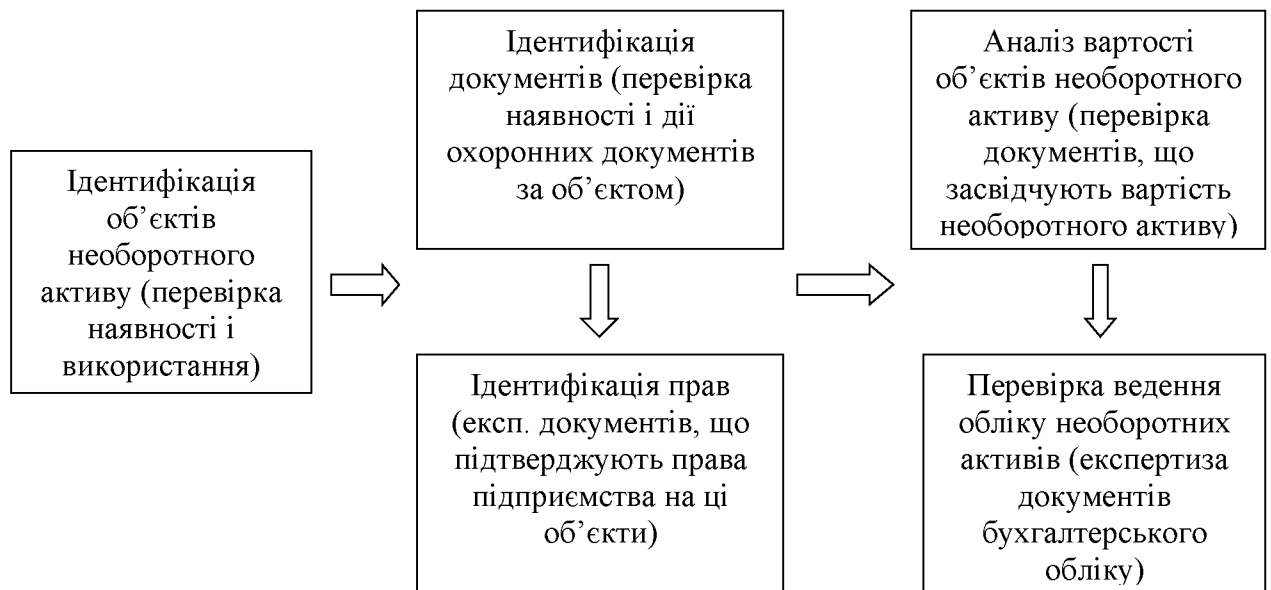

Рис. 3.3. Послідовність аудиту наявності і руху необоротних активів

Аудит необоротних активів включає перевірку об'єктів та аналіз прав, що з ними пов'язані. Для цього необхідно досліджувати юридичну форму документів, що часто потребує залучення консультантів і експертів (зокрема патентних повірених). Аудиторські фірми та приватні аудитори можуть використовувати власні розроблені робочі документи або рекомендовані

Аудиторською палатою та Спілкою аудиторів України для ефективної перевірки операцій з основними засобами.

Отже, результати аудиту необоротних активів є основою для прийняття стратегічних рішень щодо управління активами. Вони сприяють підвищенню ефективності використання ресурсів підприємства, зниженню ризиків та забезпеченню відповідності нормативним вимогам. Аудит також відіграє важливу роль у виявленні порушень та надає рекомендації щодо їх усунення. Завдяки впровадженню результатів аудиту підприємства можуть підвищити якість управління необоротними активами, покращити фінансові показники та зміцнити свою конкурентну позицію на ринку.

3.2. Оцінка результатів аудиту необоротних активів

Оцінка результатів аудиту необоротних активів є ключовим етапом аудиторської перевірки, метою якого є формулювання висновків про повноту, достовірність та відповідність ведення обліку необоротних активів чинним нормативно-правовим актам.

Відповідно до національних аудиторських нормативів аудитори повинні організувати роботу так, щоб забезпечити її якість та використовувати найефективніші методи аудиту.

На ТзДВ «Пластик» за аналізований період аудит необоротних активів не проводився, проте його доцільно здійснити. Аудит необоротних активів проводиться згідно з програмою, яка містить логічно розташовані розділи перевірки.

Аудитор насамперед аналізує систему обліку необоротних активів і визначає їх види, що використовуються на підприємстві. Далі перевіряється правильність зарахування придбаних активів до необоротних за критеріями, встановленими законодавством, шляхом дослідження первинних документів. Це дозволяє аудитору оцінити дотримання підприємством законодавчих вимог.

Організація аудиту необоротних активів починається після підписання договору та призначення відповідальних аудиторів, які складають загальний план перевірки.

Оцінка системи внутрішнього контролю відіграє вирішальну роль у визначенні підходів до аудиторської перевірки. Ефективна система внутрішнього контролю забезпечує своєчасне виявлення неточностей і сприяє мінімізації ризиків, пов'язаних із обліком необоротних активів. Для цього аудитор проводить тестування контролю, ретельно аналізує його результати і на основі цього визначає методику проведення аудиту, а також рівень ризику та суттєвості (Таблиця 3.4).

Таблиця 3.4

Тест оцінки системи внутрішнього контролю обліку необоротних активів на
ТЗДВ «Пластик»

№ п/п	Зміст питання	Відповідь		Інформація відсутня
		Так	Ні	
1	2	3	4	5
1.	Чи забезпечені працівники законодавчо-нормативними документами з обліку основних засобів?	+		
2.	Чи забезпечені робітники бухгалтерії внутрішніми розпорядчими документами які регламентують облік основних засобів?	+		
3.	Чи відповідають обрані методологічні принципи обліку основних засобів вимогам П(С)БО 7 «Основні засоби»?	+		
4.	Чи знайомі працівники бухгалтерії з МСБО «Основні засоби»?	+		
5.	Чи використовується оцінка основних засобів на кінець звітного періоду за справедливою вартістю?		+	
6.	Чи використовуєте ви типові форми первинних документів для обліку основних засобів?	+		
7.	Чи змінюєте ви типові форми обліку основних засобів протягом року?		+	
8.	Чи проводяться позапланові інвентаризації основних засобів?	+		
9.	Чи виявляються факти порушення за результатами проведених інвентаризацій?		+	
10.	На Вашу думку система внутрішнього контролю є дієвою ?	+		
11.	Чи укладені договори з матеріально відповідальними особами?	+		

Продовження таблиці 3.4

1	2	3	4	5
12.	Відповідність інформації облікових реєстрів і Головної книги контролює: головний бухгалтер; заступник головного бухгалтера; робітник матеріального відділу бухгалтерії; інший працівник бухгалтерії	+		
13.	Чи визнаються активами об'єкти основних засобів, які не знаходяться в експлуатації?			+
14.	Чи проводилася перевірка обліку основних засобів зовнішніми контролюючими органами?	+		
15.	Чи виявлені порушення за результатами зовнішніх перевірок?		+	
16.	Чи змінювалися методи нарахування амортизації: - протягом звітного періоду; - протягом попереднього періоду?		+	+
17.	Чи проводиться аналіз інформації про основні засоби у фінансовій звітності на її відповідність обліковим реєстрам обліку?	+		
18.	Чи вважаєте організацію бухгалтерського обліку основних засобів на підприємстві ефективною?	+		

У відповідності з вимогами МСА 300 було складено план аудиторської перевірки необоротних активів ТЗДВ «Пластик», який наведено в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

План аудиторської перевірки необоротних активів

Етап аудиту	Діяльність аудитора	Очікуваний результат
1	2	3
Підготовчий етап	Ознайомлення зі специфікою діяльності підприємства, вивчення облікової політики щодо необоротних активів.	Зібрано базову інформацію для планування аудиторської перевірки.
Оцінка системи внутрішнього контролю	Проведення тестування внутрішнього контролю. Аналіз документів, пов'язаних із внутрішнім обліком необоротних активів.	Оцінка ефективності внутрішнього контролю та визначення рівня аудиторського ризику.
Основний етап	Перевірка правильності оприбуткування, нарахування амортизації, переоцінки, переміщення та вибуття необоротних активів.	Виявлення можливих порушень у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності.
Аналіз документів	Перевірка первинних документів: актів приймання-передачі, накладних, інвентарних карток, актів списання тощо.	Забезпечення відповідності даних обліку первинним документам.
Завершальний етап	Підготовка аудиторського висновку. Узагальнення результатів перевірки та формування рекомендацій.	Надано висновок щодо достовірності відображення необоротних активів у звітності підприємства.

Цей план передбачає комплексний підхід до перевірки необоротних активів, забезпечуючи їхню повну відповідність обліковим та нормативним вимогам.

Планування аудиту здійснюється на початковій стадії перевірки з метою забезпечення ефективності аудиторських послуг у визначений договором термін. Воно сприяє оптимальному розподілу роботи серед аудиторів та визначенню стратегії, періоду і підходів до аудиту.

У процесі планування складаються два ключових документи: загальний план, який містить перелік робіт на основних етапах, та програма аудиту з конкретними завданнями і процедурами для перевірки господарських операцій і рахунків обліку. На основі плану аудитор оформлює програму аудиту (таблиця 3.6).

Таблиця 3.6

Програма аудиту необоротних активів ТзДВ «Пластик»

№	Перелік аудиторських процедур за розділами аудиту	Період проведення процедур перевірки	Виконавець	Примітки
1	2	3	4	5
1	Ознайомлення з обліковою політикою підприємства, визначення її відповідності законодавству	01.01.2024 р. - 05.01.2024 р.	Аудитор Іваненко О.В.	Зосередитися на політиці щодо необоротних активів.
2	Аналіз документів, які підтверджують наявність необоротних активів (акти приймання-передачі, накладні тощо)	06.01.2024 р.- 10.01.2024 р.	Аудитор Петров М.С.	Особливу увагу приділити новопридбаним активам.
3	Перевірка правильності відображення необоротних активів у бухгалтерських рахунках	11.01.2024 р.- 15.01.2024 р.	Аудитор Сидоренко В.М.	Звірка з обліковими регістрами та фінансовою звітністю.
4	Перевірка розрахунків амортизації та їх відповідності обліковій політиці підприємства	16.01.2024 р. - 20.01.2024 р.	Аудитор Іваненко О.В.	Зосередитись на відповідності П(С)БО
5	Аналіз операцій з вибуття необоротних активів (акти списання, договори купівлі-продажу)	21.01.2024 р.- 25.01.2024 р.	Аудитор Петров М.С..	Встановити законність та правильність оцінки вибуття.

Продовження таблиці 3.6

1	2	3	4	5
6	Проведення інвентаризації необоротних активів, звірка даних інвентаризаційних описів	26.01.2024 р.- 30.01.2024 р.	Команда аудиторів	Порівняти фактичну наявність з обліковими даними.
7	Перевірка розкриття інформації про необоротні активи у фінансовій звітності	31.01.2024 р.- 05.02.2024 р.	Аудитор Сидоренко В.М.	Оцінка відповідності звітності П(С)БО
8	Підготовка аудиторського висновку та рекомендацій	06.02.2024 р.- 10.02.2024 р.	Аудитор Іваненко О.В.	Надання висновків та рекомендацій для покращення обліку.

Аудит необоротних активів починається зі складання плану, що визначає рівень суттєвості, і включає етапи планування, узгодження угоди та розробки програми перевірки. Результати аудиту оформлюються у вигляді висновку, який містить оцінку повноти, достовірності та неупередженості фінансової звітності.

Мета аудиторського висновку – підтвердити повноту та достовірність інформації щодо необоротних активів у фінансовій звітності. Висновок оформлюється українською мовою, без виправлень, з додатком перевіреної звітності, завіреної підписом аудитора або штампом аудиторської фірми.

Аудиторський висновок повинен висвітлювати:

- достатність інформації для реального відображення стану об'єкта перевірки;
- відповідність облікової системи та звітності законодавству;
- узгодженість документів із чинними нормативними актами.

На підприємстві аудиторська перевірка раніше не проводилась, однак її проведення є необхідним. У межах досліджуваної теми пропонується варіант аудиторського висновку щодо обліку необоротних активів.

Аудиторський висновок
за станом та організацією обліку необоротних активів
на ТзДВ «Пластик»

Аудиторська перевірка проводилася аудиторською фірмою «Фінанс-Аудит», ліцензія № 435678, видана АПУ від 15.03.2015 р., аудиторською групою у складі: аудиторів Петрова М.С. (сертифікат № 784512) та Іваненко О.В. (сертифікат № 654789), Сидоренко В.М. (сертифікат № 153815).

Проведено аудит стану та організації обліку необоротних активів підприємства ТзДВ «Пластик», розташованого за адресою м. Львів, вул. Січинського, 5 за період з 01.01.2023 р. по 31.12.2023 р.

У відповідності з договором № 207/2023 від 05.01.2023 року аудиторська фірма «Фінанс-Аудит» здійснила перевірку організації та стану обліку необоротних активів на основі внутрішньогосподарської та фінансової звітності підприємства (облікова політика, графік документообігу, первинні документи, форма № 1-м і № 2-м станом на 31 грудня 2023 року).

Відповідальність за достовірність наданої інформації несе керівництво ТзДВ «Пластик». Завданням аудиторської фірми є формування висновку щодо представлення інформації на основі проведеної перевірки.

Аудит проведений відповідно до вимог Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» та Міжнародних стандартів аудиту (МСА). У ході перевірки були використані методи документальної перевірки, тестування, аналізу облікових даних та фінансової звітності.

Дослідження показало, що облікова політика ТзДВ «Пластик» відповідає чинним нормативним актам, а облік необоротних активів ведеться у відповідності з прийнятою політикою. Тестування підтвердило достовірність даних Балансу (форма № 1) та правильність відображення необоротних активів у звітності.

Проведений аналіз фінансового стану виявив стабільне фінансове становище підприємства, однак рекомендовано підвищити ефективність

використання необоротних активів з метою збільшення рентабельності підприємства.

Керівник аудиторської фірми Мадараш Х.М.

Отже, аудит необоротних активів є складним і відповідальним процесом, який вимагає глибокого знання нормативної бази, специфіки об'єктів обліку та методів аудиторської перевірки. Постійні зміни в законодавстві, що стосуються класифікації, амортизації та оцінки необоротних активів, підкреслюють необхідність ретельного аналізу кожного аспекту. Правильна організація аудиту необоротних активів забезпечує достовірність фінансової звітності, знижує ризики помилок і порушень, сприяє ефективному управлінню ресурсами підприємства та позитивно впливає на його фінансові результати.

3.3. Напрями оптимізації аудиту необоротних активів на підприємстві

Аудит необоротних активів є важливою складовою загального аудиту фінансової звітності підприємства. Необоротні активи відіграють ключову роль у діяльності будь-якої організації, оскільки забезпечують виробничий процес, надання послуг, управлінські функції, а також є джерелом отримання економічних вигід. Їх правильний облік, контроль і аудит забезпечують достовірність фінансової звітності, формують основу для стратегічного планування, сприяють оптимізації витрат і управлінських рішень.

Проведення аудиту необоротних активів передбачає перевірку їх визнання, оцінки, амортизації, класифікації та відображення в облікових регістрах і фінансовій звітності. Складність і відповідальність цього процесу зумовлена значним впливом необоротних активів на фінансові результати діяльності підприємства. Тому питання оптимізації аудиторської діяльності є актуальним у сучасних умовах ведення бізнесу.

Оптимізація аудиту необоротних активів потребує комплексного підходу, який охоплює удосконалення організаційних, методичних і технічних аспектів аудиторської діяльності. Основні напрями оптимізації:

Вдосконалення підходів до планування аудит. Ефективне планування аудиторської перевірки необоротних активів передбачає розробку чіткого плану аудиту з урахуванням специфіки підприємства. Необхідно враховувати ризики, пов'язані з недооцінкою активів, помилками в амортизації, порушеннями при списанні або передачі активів. План повинен містити етапи перевірки, перелік аудиторських процедур, часові рамки їх виконання та відповідальних осіб.

Удосконалення облікової політики. Аудитор повинен перевірити, чи відповідає облікова політика підприємства вимогам чинного законодавства та міжнародним стандартам фінансової звітності (МСФЗ). Особливу увагу слід приділити вибору методів амортизації, оцінці залишкової вартості активів і класифікації необоротних активів.

Застосування сучасних інформаційних технологій. Використання спеціалізованого програмного забезпечення для аудиту дозволяє автоматизувати перевірку первинної документації, аналіз даних облікових регістрів та звітності. Це значно скорочує час перевірки та підвищує її точність. Аналітичні інструменти допомагають виявляти аномалії у вартості та амортизації активів, що може свідчити про помилки або порушення.

Підвищення кваліфікації аудиторів. У сучасних умовах аудитори повинні постійно підвищувати свою кваліфікацію, вивчати зміни в законодавстві, міжнародних стандартах аудиту та обліку. Це дозволить їм застосовувати найкращі практики та уникати типових помилок у процесі перевірки необоротних активів.

Впровадження системи внутрішнього контролю. Ефективна система внутрішнього контролю забезпечує своєчасне виявлення та запобігання помилкам у обліку необоротних активів. Аудитор повинен оцінити її ефективність і надати рекомендації щодо вдосконалення. Зокрема, це

стосується процедур інвентаризації активів, контролю за амортизацією та обліком списання.

Забезпечення документальної прозорості. Важливим аспектом аудиту є документування процесу перевірки, формування робочих документів, які підтверджують висновки аудитора. Це не тільки забезпечує прозорість аудиторського процесу, але й створює базу для подальшого аналізу та розвитку облікової системи підприємства.

Рекомендації щодо підвищення ефективності використання активів. Аудитор повинен не лише підтвердити достовірність облікових даних, але й запропонувати рекомендації для підвищення ефективності використання необоротних активів. Це може включати оптимізацію амортизаційної політики, доцільність продажу невикористовуваних активів, оновлення технічних засобів тощо.

Отже, оптимізація аудиту необоротних активів є невід'ємною частиною ефективного управління підприємством. Комплексний підхід до проведення аудиторської перевірки, впровадження сучасних технологій, підвищення кваліфікації аудиторів та вдосконалення системи внутрішнього контролю сприятимуть підвищенню достовірності облікових даних, забезпечать прозорість фінансової звітності та дозволять керівництву підприємства приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Висновки до розділу 3

Аудит необоротних активів є важливим процесом для оцінки фінансової звітності підприємства, забезпечення точності обліку та ефективного управління ресурсами. У сучасних умовах господарювання необоротні активи відіграють ключову роль у формуванні виробничого потенціалу підприємств, а тому якісний аудит цих активів дозволяє не лише виявити порушення, а й запропонувати шляхи оптимізації їх обліку та використання.

У результаті дослідження аудиту необоротних активів на ТзДВ «Пластик» зроблено низку важливих висновків:

Аудит необоротних активів потребує чіткої організації та дотримання встановлених процедур. Ефективне планування, підготовка програми перевірки та використання сучасних методів аудиту є основою для досягнення поставлених цілей.

Дослідження показало, що внутрішній контроль обліку необоротних активів є важливим інструментом для запобігання помилкам та недостовірності даних. Ефективна система внутрішнього контролю сприяє підвищенню надійності обліку активів та мінімізації ризиків.

Виявлено, що застосування методів документальної перевірки, фактичного огляду та тестування дозволяє оцінити відповідність облікової політики підприємства чинному законодавству. Це забезпечує достовірність інформації щодо вартості, амортизації та руху необоротних активів.

У ході аналізу виявлено типові помилки, такі як некоректне віднесення витрат до вартості активів, неправильне нарахування амортизації та відсутність належного документального оформлення вибуття активів. Ці порушення можуть суттєво вплинути на фінансові результати підприємства.

Запропоновано вдосконалити процедури обліку шляхом автоматизації процесів, перегляду облікової політики відповідно до вимог стандартів та впровадження регулярного контролю за використанням необоротних активів. Також рекомендовано посилити інвентаризаційні заходи для забезпечення точності облікових даних.

Проведений аудит необоротних активів на ТзДВ «Пластик» довів необхідність системного підходу до організації обліку і контролю активів. Впровадження рекомендацій, наданих аудитором, дозволить підприємству підвищити ефективність використання ресурсів, покращити фінансові показники та знизити ризики у майбутній діяльності.

ВИСНОВКИ

Ефективність діяльності підприємства значною мірою залежить від забезпеченості необоротними активами та раціонального використання основних засобів. Стан необоротних активів впливає на можливість виконання виробничих планів, рівень отримання прибутку та загальну конкурентоспроможність. Аналіз та оцінка стану необоротних активів дозволяють визначити їх оптимальне використання, що має велике значення для досягнення стратегічних цілей підприємства.

В умовах сучасного ринку необхідність отримання достовірної інформації про стан і ефективність використання необоротних активів є критичною для зацікавлених сторін: інвесторів, кредиторів, менеджерів. Задля цього підприємство має дотримуватись сучасних стандартів обліку та застосовувати новітні інформаційні системи.

Дослідження показало, що на ТЗДВ «Пластик» облік необоротних активів ведеться відповідно до чинного законодавства та П(С)БО, але потребує удосконалення в частині автоматизації облікових процесів, формування єдиного облікового реєстру необоротних активів та посилення контролю за своєчасністю проведення інвентаризації.

Синтетичний і аналітичний облік необоротних активів здійснюється за допомогою рахунків класу 1. Інформація про основні засоби розкривається у фінансовій звітності, однак на підприємстві відсутній графік документообігу. Запровадження такого графіка забезпечить прозорість та своєчасність операцій з необоротними активами.

Підприємство має змінну динаміку використання необоротних активів. За період 2021–2023 років відзначено зниження середньорічної вартості основних засобів. Загальна вартість необоротних активів поступово скорочується: у 2022 році порівняно з 2021 роком зниження становило 336,9 тис. грн, а у 2023 році порівняно з 2022 роком — ще на 145,4 тис. грн. Це свідчить про необхідність покращення управління активами та оптимізації витрат.

Середньорічна вартість основних засобів демонструє поступове зростання: у 2021 році вона становила 8027,2 тис. грн., у 2022 році – 8094,2 тис. грн., а у 2023 році – 8183,4 тис. грн., що свідчить про позитивну динаміку збільшення з кожним роком.

Показник фондівдачі, який відображає обсяг продукції на одиницю основних засобів, змінювався протягом аналізованого періоду: у 2021 році він становив 4,26 грн./грн., у 2022 році знизився до 1,98 грн./грн., а у 2023 році зріс до 3,62 грн./грн.

ТзДВ «Пластик» протягом 2021–2023 років працювало стабільно прибутково та рентабельно. Підприємство отримувало чистий прибуток, хоча динаміка його змін була нерівномірною. У 2022 році порівняно з 2021 роком чистий прибуток зменшився на 319,2 тис. грн., або на 8,6 %. Проте у 2023 році порівняно з 2022 роком чистий прибуток зріс на 381 тис. грн., або на 1374,2 %, становивши відповідно 349,1 тис. грн. у 2021 році, 29,9 тис. грн. у 2022 році та 410,9 тис. грн. у 2023 році.

Таким чином, структура та інтенсивність використання основних засобів значною мірою визначають ефективність виробничо-господарської діяльності підприємства. Важливим напрямом фінансової роботи є обґрунтування та вибір оптимальних джерел фінансування, забезпечення раціонального придбання і експлуатації основних засобів, оцінювання ефективності їх використання, а також розробка дієвої амортизаційної та інвестиційної політики, яка сприятиме сталому розвитку підприємства.

Роль аудиту у забезпеченні ефективності управління необоротними активами

Проведення аудиту необоротних активів є важливим інструментом підвищення достовірності фінансової звітності та ефективності управління. Аудит забезпечує перевірку достовірності даних про необоротні активи, їх належного документального оформлення та відповідності нормативним вимогам.

Запровадження комплексного підходу до аудиту, що включає тестування системи внутрішнього контролю, аналіз документів та оцінку ефективності використання активів, дозволить підприємству підвищити якість управління та мінімізувати ризики.

Розроблено програму аудиторської перевірки необоротних активів для ТзДВ «Пластик», яка враховує специфіку діяльності підприємства. Визначено ключові етапи аудиту, джерела інформації, перелік процедур і методів, які забезпечують виявлення можливих порушень та недоліків.

Ефективність внутрішнього контролю щодо необоротних активів потребує вдосконалення, особливо у напрямі моніторингу стану та руху активів. Слабкі місця системи включають недостатній рівень документального оформлення операцій із руху активів та відсутність регулярного аналізу ефективності їх використання.

На основі проведеного дослідження для підвищення ефективності використання необоротних активів на ТзДВ «Пластик» пропонується:

1. Запровадити інтегровану облікову систему для автоматизації процесів обліку необоротних активів. Це сприятиме зниженню ризику помилок, підвищенню точності облікових даних та оперативності їх обробки.

2. Удосконалити систему внутрішнього контролю шляхом:

- запровадження чітких регламентів для операцій з необоротними активами;

- проведення регулярних інвентаризацій активів;

- підвищення кваліфікації персоналу у сфері обліку необоротних активів.

3. Застосовувати розширений перелік аудиторських процедур, включаючи оцінку справедливої вартості активів, аналіз залишкової вартості та перевірку обґрунтованості вибору методів амортизації.

4. Розробити облікову політику підприємства з урахуванням вимог Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), що дозволить покращити якість фінансової звітності та забезпечити її відповідність міжнародним вимогам.

5. Рекомендується запровадити регулярний аудиторський супровід необоротних активів, що забезпечить зниження ризиків помилок та підвищить якість управлінських рішень.

Запропоновані заходи сприятимуть підвищенню ефективності обліку та аудиту необоротних активів на ТзДВ «Пластик», забезпечать достовірність фінансової звітності та покращать фінансові показники підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
2. Господарський кодекс України: закон України від 16.01.2003 р. №436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
6. Лист щодо бухгалтерського обліку незавершених капітальних інвестицій: Затв. Міністерством фінансів України від 16.07.2009р. №31-34000-20-16/19422. URL: <https://dtk.com.ua/show/2cid07159.html>.
7. Лист щодо бухгалтерського обліку основних засобів: Затв. Міністерством фінансів України від 05.12.2011р. №31-08410-07-10/30264. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MF16073.html.
8. Лист щодо податкового обліку операцій з основними засобами: Затв. Державною фіскальною службою від 20.07.2019р. №15174/6. URL: <http://law.dtk.com/lyst-derzhavnoyi-fiskalnoyi-sluzhby-ukr-133/>
9. Лист щодо методів амортизації об'єктів основних засобів та малоцінних необоротних матеріальних активів: Затв. Міністерством фінансів України від 25.07.2013р. №31-08410-07-27/22430. URL: <http://law.dt-kt.com/lyst-ministerstva-finansiv-ukrayiny-shh-3/>.
10. Міжнародні стандарти фінансової звітності: [прийнято Радою з МСБО] / пер. з англ. 2020 р. // Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhнародni-standarti-finansovoi-zvitnosti>.

11. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 (МСБО 16). «Основні засоби»: Затв. Радою з Міжнародних стандартів фінансової звітності від 01.01.2012р. №929_014. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

12. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 36 «Зменшення корисності активів»: Затв. Радою з Міжнародних стандартів фінансової звітності від 01.01.2012р. №929_047. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929_047

13. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 40 «Інвестиційна нерухомість». URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

14. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 09.12.2011 р. № 1591. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

15. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України № 2258-VIII від 21 грудня 2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>.

16. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 року № 996-XIV. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

17. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991р. №1560-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>.

18. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні: Закон України 08.09.2011 р. № 3715-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17#Text>.

19. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій: Закон України від 02.10.2012 р. № 5407-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5407-17#Text>.

20. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 року № 1264-XII. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

21. Про екологічний аудит: Закон України від 24.06.2004 року № 1862-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1862-15#Text>.

22. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів від 07.02.2013 № 73. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

23. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України від 27.02.2000 № 92. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

24. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»: Наказ Міністерства фінансів України від 18.10.1999 р. № 242. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text>.

25. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 14 «Оренда»: Наказ Міністерства фінансів України від 28.07.2000 р. №181. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

26. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»: Наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. №39, із змінами і доповненнями. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

27. Про затвердження Положення про облікову політику: Наказ ДСА України від 04.07.2016 р. № 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0131750-16#Text>.

28. Про порядок визначення розмірів збитків від крадіжок, недостачі, знищення (пошкодження) матеріальних цінностей»: Постанова Кабінету Міністрів України № 116 від 22.01.96. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

29. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

30. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2000 р. № 356. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

31. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

32. Про затвердження Методичних рекомендацій з перевірки порівнянності показників фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 11 квітня 2013 року № 476. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

33. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів: Наказ Міністерства фінансів України від 30.09.03р. №561. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

34. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 року № 419. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

35. Про затвердження Інструкції із бухгалтерського обліку основних засобів та нематеріальних активів банку України: Постанова Національного банку України від 20.12.2005р. №480. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

36. Андросова О.Ф., Калугіна К.А. Методика аудиту основних засобів і нематеріальних активів та її вплив на якість аудиту. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2018. № 3, Т.3. С.250-255

37. Аудит : підручник : [в 2 ч.] / Брадул О.М. [та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук Грушко В. І. - 4-те вид., допов. і перероб. Київ: Ліра. К, 2020. 323 с.

38. Аудит: методика і організація: навчальний посібник/ Н.І. Гордієнко, О.В. Харламова, Ю.І. Мізік, О.О. Конопліна; Харківський нац.ун-т міськ.госп. ім. О.М. Бекетова. 2-ге вид.перероб. і доп. Харків: ХНУМГ ім. О.М.Бекетова, 2017. 319с.

39. Бабіч В. Витрати на ремонт та поліпшення основних засобів: обліковий і податковий аспекти. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2012. № 8. С. 10-13.

40. Білуха М.Т. Курс аудиту: підручник. 2-ге вид., перероб. К.: Вища шк.: Т-во «Знання», КОО, 2000. 574 с.

41. Бурлан С.А., Руденко Н.О. Організація і методика аудиту: навчальний посібник. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 184с.
42. Бурова Т. Експрес-аудит необоротних активів підприємства. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Економічні науки. 2016. № 1. С. 33-38.
43. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський словник. Житомир: ПП «Рута», 2009. 224 с.
44. Великий словник бухгалтера / уклад. В. Кузнєцов, О. Михайленко. 2-ге вид., перероб. і доп. Х.: Фактор, 2005. 532 с.
45. Воляник Г.М. Огородник М.М., Шутка С.Є., Колінько Н.І. Фінансовий облік – 1: навчальний посібник. Львів: Новий Світ-2000, 2013. 454 с.
46. Виноградова М.О. Аудит : Навч. посібник. К.: ЦУЛ, 2014. 500 с.
47. Войнаренко М.П., Гуменюк А.Ф., Цебень Р.Л. Облік та внутрішній аудит основних засобів в контексті прийняття управлінських рішень: монографія. Хмельниц. кооп. торг.-екон. ін-т. Хмельницький: Цюпак [вид.], 2018. 210 с.
48. Волинець О.О., Тичук Т.О. Сучасні аспекти оцінки корисності необоротних активів та їх відображення в обліку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Вип. 25(1). С. 53-58.
49. Гарасим П.М., Воляник Г.М., Шутка С.Є. Фінансовий облік-2: підручник. Львів: [2-ге видання доповнене і перероблене]. Ліга-Прес, 2019р. 352 с.
50. Гавриловський О.С., Стащенко Ю.В. Поняття «необоротні активи» в обліковій практиці. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. 2017. № 19. С. 498–502.
51. Гнатюк А.А. Новий погляд на класифікацію необоротних матеріальних активів в умовах кризи. *Modern Economics*. 2021. № 25. С. 46–51.

52. Григоревська О.О., Джугля А.Ю. Вплив облікової політики щодо необоротних активів на величину амортизаційних відрахувань. Інфраструктура ринку. 2016. Вип. 2. С. 308-312.

53. Гудзь Н. В. Бухгалтерський облік. 2-евид., перероб. І доп. [текст] Навч. посіб. / Н. В. Гудзь, П. Н. Денчук, Р. В. Романів. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 424 с.

54. Дмитренко І.М., Костирко Р.О., Бондар В.П. Методологічні засади обліку нематеріальних активів з погляду національних та міжнародних стандартів. *Статистика України*. 2018. № 4. С. 111–120.

55. Дмитрук Б.П., Германенко Л.М., Светлова Н.М. Особливості та напрямки забезпечення облікової політики необоротних активів в обліку і оподаткуванні. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. № 30. С. 20-27.

56. Довгань П.О. Основи класифікації необоротних активів та підходи до їх удосконалення. *Агросвіт*. 2021. № 11. С. 73–81.

57. Економіка від А до Я: понятійно-термінологічний словник / О. В. Куроченко, М. А. Копнов, В. П. Сладкевич та ін. К. : Персонал, 2008. 368 с.

58. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. Фінансово-економічний словник. Львів: Видавництво НУ «Львівська політехніка», 2005. 714 с.

59. Загородній В.Г., Мних Є.В., Рудницький В.С. Облік, аналіз і аудит: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2018. 618 с.

60. Задорожний З. М., Кафка С. М. Особливості діяльності підприємств нафтогазової промисловості та їх вплив на облік необоротних матеріальних активів. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2017. Вип. 3. С. 127-140.

61. Зdirко Н.Г., Черешневий О.І. Теоретична сутність та класифікація необоротних матеріальних активів. *Економіка АПК*. 2020. № 12. С. 29–37.

62. Зима Ю. Особливості застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в обліку основних засобів. *Економічний аналіз*. 2018. Вип. 12, ч. 4. с. 211-214.

63. Іванов Ю.Б., Карпова В.В., Найдено О.Є. Податковий облік та звітність : підручник. К. : Знання, 2017. 710 с.
64. Кірей О. Особливості оцінки необоротних активів. *Економічний аналіз*. 2012. Вип. 10. Ч. 1. С. 419–423.
65. Коноплицький В.Л., Філіна Г.І. Економічний словник: тлумачно-термінологічний. К.: КНТ, 2007. 580 с.
66. Костюк У.З., Негрич І.М. Перспективи впровадження екологізації бухгалтерського обліку: необоротні активи. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 41. С. 198-202.
67. Костюнік О.В., Чайковська Т.С. Методологічні засади обліку необоротних активів. *Молодий вчений*. 2020. № 7(1). С. 111-114.
68. Кундеус О.М. Облік витрат на поліпшення та ремонт основних засобів. *Інноваційна економіка*. 2018. № 12. с. 264- 269.
69. Лесняк В. Методика аудиту операцій з використання та утримання основних засобів. *Економічний аналіз*. 2017. Вип. 11, ч. 2. с. 313-315.
70. Лишиленко О.В. Фінансовий облік: підручник. [2-ге вид., перероб. і доп.]. К.: Центр навчальної літератури, 2007. 556 с.
71. Ляшенко А. Основні засоби придбано за інвалюту: нюанси обліку. *Баланс-Бюджет*. 2018. № 32. с. 15-18.
72. Макаренко А.П., Шама М.В. Аудит основних засобів на підприємстві та напрями його вдосконалення. *Агросвіт*. 2020, № 2. С. 30-37.
73. Мармуль Л.О., Кучеренко М.А. Актуальні питання обліку амортизації необоротних активів. *Економічний вісник університету*. 2021. Вип. 49. С. 108-112.
74. Мартиненко О.В., Гарна С.О., Шнурко А.М. Сутність та особливості інвентаризації основних засобів. *Інноваційна економіка*. 2018. № 4. с. 306
75. Мельничук І.В. Мужевич Н.В. Облік фінансового забезпечення відтворення основних засобів будівельних підприємств. *Галицький економічний вісник*. Тернопіль, 2019. № 1. С. 123- 130.

76. Мичак Н. О. Порівняльні аспекти нормативно-правового забезпечення обліку необоротних активів, утримуваних для продажу, в національній та міжнародній обліковій практиці. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Сер. : Економічні науки. 2015. Вип. 12(2). С. 205-212.

77. Нашкерська Г.В. Фінансовий облік: навчальний посібник. К.: Кондор, 2009. 503 с.

78. Облік і аудит: навч.-метод. посібник для самостійного вивчення нормативних дисциплін бакалавра з обліку і аудиту / уклад. : Л. Г. Смоляр, Р. Ю. Овчарик, О. В. Кам'янська та ін. К.: Видавництво Ліра-К, 2017. 616 с.

79. Орловський Д.Л. Бізнес-процеси підприємства: моделювання, аналіз, вдосконалення. Част. 2. Бізнес процеси: аналіз, управління, удосконалення. Харків: НТУ «ХПІ», 2018. 433с.

80. Осмятченко В. О., Ізмайлов Я. О., Пінчук К. С. Удосконалення обліку і оподаткування інвестицій у капітальне будівництво та поліпшення об'єктів необоротних активів. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2021. Вип. 1. С. 33-39.

81. Основні засоби: головні правила обліку: практ. керівництво. Дніпропетровськ : Баланс-Клуб, №9. – 2020. – 111 с.

82. Очеретько Л.М., Малишева Л.В. Напрямки гармонізації податкового та бухгалтерського обліку основних засобів. *Інноваційна економіка*. 2017. № 3. с. 297-299.

83. Палюх М.С., Матвійчук Л.О. Теоретичні засади організації обліку необоротних активів. *Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету*. Економічні науки. 2016. Вип. 24(3). С. 172-180.

84. Паляниця Т. М., Редзюк Т. Ю. Основні відмінності фінансового та податкового обліку необоротних активів та шляхи їх гармонізації. *Вісник Одеського національного університету*. Серія: Економіка. 2014. Т. 19, Вип. 2(6). С. 94-99.

85. Панасюк В.М., Мельничук І.В., Мужевич Н.В. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ. 2020. 330 с.

86. Пилипенко Л.М., Демська Ю.В. Концептуально-теоретичні основи бухгалтерського обліку амортизації та зносу необоротних активів підприємства. *Економічний простір*. 2018. № 134. С. 195-204.

87. Пирог О.В. Детермінація основних засобів підприємств в умовах інвестиційного розвитку. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2020. №835. С. 240-250.

88. Радіонова Н.Й. Шляхи удосконалення бухгалтерського обліку і контролю основних засобів. *Ефективна економіка*. 2015. № 9 URL: [http://www.m.nauka.com.ua/?op=1&j=efektyvna ekonomika&s=ua&z=4548](http://www.m.nauka.com.ua/?op=1&j=efektyvna%20ekonomika&s=ua&z=4548).

89. Рибченко М.Ф., Кириленко В.М. Проблеми та шляхи вдосконалення основних засобів. *Держава та регіони*. 2017. № 6. с. 135– 137.

90. Рогозний С. Основні засоби за МСФЗ: особливості визнання та оцінки. *Все про бухгалтерський облік*. 2019. № 27 (22 берез.). с. 4-10.

91. Семейон В. С. Поняття необоротних активів, їх класифікація та склад. *Вісник Житомирського державного технологічного університету: економічні науки*. 2009. № 3. С. 161–167.

92. Стельмах Х.П. Модернізація основних засобів підприємств в умовах інвестиційного розвитку: дис ... канд. екон. наук: 08.00.04. Львів: НУ «Львівська політехніка», 2020 р. 223 с. 122.

93. Степаненко О.І., Чернишенко Я.Г. Теоретично-практичні підходи до процесу документування облікової інформації про основні засоби підприємства: сучасність та перспективи розвитку. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2015. Вип. 15. Ч. 3. С. 155–161.

94. Сторожук Т.М. Елементи облікової політики підприємств щодо інших необоротних матеріальних активів. *Вісник Черкаського університету. Серія: Економічні науки*. 2018. Вип. 2. С. 79-87.

95. Стрельніков Р.М. Удосконалення системи бухгалтерського обліку капітальних інвестицій в умовах впровадження міжнародних стандартів. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 28-2. С. 147–151.
96. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський облік, оподаткування і звітність: підручник. [3-тє вид., пер. і доп]. К.: Алерта, 2008. 926 с.
97. Утенкова К.О. Трансформація бухгалтерського обліку необоротних активів в умовах гармонізації з міжнародними. *Ефективна економіка*. 2015. № 10. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_10_26.
98. Хричікова М.О. Особливості аудиту основних засобів на підприємстві. «*Управління розвитком*». 2018. № 12 (175). С. 89-91.
99. Чалий І. Основні засоби за МСБО та П(С)БО: 7 головних відмінностей. *Все про бухгалтерський облік*. 2018. № 32 (4 квіт.). с. 27-29.
100. Шелін С.В. Особливості обліку амортизації основних засобів в автоматизованій системі. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. 2017. № 6. с. 28-30.
101. Шендригоренко М.Т. Актуальні питання обліку та аудиту малоцінних оборотних і необоротних матеріальних активів. *Бізнес-навігатор*. 2018. Вип. 4. С. 185-188.
102. Шендригоренко М. Т., Карченкова О. Л. Актуальні питання обліку інших необоротних матеріальних активів та напрями їх вирішення. *Бізнес-навігатор*. 2019. Вип. 5-2. С. 137-140.
103. Шигун М. М., Мичак Н. О. Первинний облік необоротних активів, утримуваних для продажу. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2018. № 4. С. 66-74.
104. Шинкаренко Д. В., Редзюк Т. Ю. Особливості організації обліку реалізації необоротних активів. *Інфраструктура ринку*. 2016. Вип. 2. С. 349-351.
105. Яковишина Н.А. Теоретичні основи обліку основних засобів. *Молодий вчений*. 2018. №5. С. 779-783.

106. Donaldson S. A. Federal Income Taxation Of Individuals: Cases, Problems and Materials. Sant Paul : Thomson West, 2007. 200 p.
107. Edvinsson L. Intellectual Capital. Realizing your Company's True Value by Finding Its hidden Brainpower. NewYork : Harper Business, 1997. 357 p.
108. Guthrie J., Yongvanich K. Intellectual capital reporting : comparison of various frameworks. Macquarie Graduate School of Management Working Papers in Management. 2004. № 24. P. 1-19.
109. Glebocka M., Mackowiak E. Valuation and classification of fixed assets in selected local government. Economic and Social Development: Book of Proceedings. 2020. Vol. 4. P. 47-61.
110. Sacer I.M., Malis S.S., Pavic I.P. The Impact of Accounting Estimates on Financial Position and Business Performance—Case of Non-Current Intangible and Tangible Assets / I.M. Sacer, // Economics and Finance. – 2016. – Vol. 39. – P. 399–411.

ДОДАТКИ